

31ο Γενικό Λύκειο Θεσσαλονίκης

Σχολικό Έτος 2011 - 2012

Α Λυκείου
Ερευνητική εργασία
α' τετράμηνο
(Project 1)

“ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ”

Επιβλέποντες καθηγητές:

Βαλδούμας Γεώργιος

Καραγιώργης Δημήτριος

Ιστορική Αναδρομή

Από τα μέλη της ομάδας:

Ιστορία
περιορ

Βαλαμής Βασίλειος
Παναγιωτόπουλος Σπύρος
Τσέτσος Ηλίας

Γκούρλια Μαρία
Πάντσιου Αδαμαντία

ρι και σήμερα, αλλά

Πρόλογος

Στην εργασία αυτή, περιγράφεται ο βίος της γυναίκας από τους αρχαϊκούς χρόνους έως και σήμερα, ερευνώντας το ενδεχόμενο της ύπαρξης ισότητας μεταξύ του άνδρα και της γυναίκας, περιορισμένη γεωγραφικά στην Ελλάδα. Γίνεται αναφορά στην θέση της γυναίκας στην Αρχαία Αθήνα και Σπάρτη, στην ελληνιστική εποχή, στη βυζαντινή περίοδο και τουρκοκρατία και τέλος στη νεότερη Ελλάδα. Προσπαθήσαμε να διερευνήσουμε τη θέση και τα δικαιώματα της γυναίκας σε κάθε τομέα της ανθρώπινης ζωής (εκπαίδευση, οικογένεια, δημόσιος βίος κλπ). Είναι φανερό ότι η αντιμετώπισή της ποικίλλει ανά τις ιστορικές περιόδους. Πάντως, μέχρι και τη διεκδίκηση δικαιωμάτων για τις γυναίκες με το φεμινιστικό κίνημα, η γυναίκα φαίνεται ότι αντιμετώπιζονταν υποτιμητικά και θεωρούνταν ως το «κατώτερο» φύλο. Για να μπορέσουμε να μιλήσουμε για τη γυναίκα σήμερα, θα πρέπει κατ' αρχήν να κάνουμε μια ιστορική αναδρομή. Να τη δούμε πώς ξεκίνησε, πώς πορεύθηκε και πού τελικά έχει φτάσει μέχρι τώρα.

Βαλσαμής Βασίλειος

Γκούρλια Μαρία

Παναγιωτόπουλος Σπύρος

Πάντσιου Αδαμαντία

Τσέτσος Ηλίας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

~Η θέση της γυναίκας στην Αρχαία Ελλάδα (κατά την αρχαϊκή κλασσική περίοδο 800 πΧ – 323 πΧ). ..... σελ 4

~Η Παιδική ηλικία των κοριτσιών στην Αρχαία Ελλάδα. .... σελ 4

~Η γυναίκα στην κοινωνική ζωή (Αθήνα και Σπάρτη). .. σελ 5

~Η γυναίκα απέναντι στο νόμο και την πολιτική. .... σελ 6

~Η γυναίκα στην οικογένεια και στο γάμο. .... σελ 7

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ ..... σελ 8

~Ο ρόλος και η θέση της γυναίκας κατά την Ελληνιστική Εποχή. .... σελ 8

~Η δομή της οικογένειας και ο ρόλος της γυναίκας σε αυτή. .... σελ 8

~Οι επιβραβεύσεις, η μόρφωση και το επάγγελμα της γυναίκας. .... σελ 9

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΕΠΟΧΗ – ..... σελ 10

~Η θέση της γυναίκας κατά τη Βυζαντινή Εποχή ..... σελ 10

~Γενικότερες εκφάνσεις για τη γυναίκα και την ζωή της ..... σελ 11

ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ ..... σελ 14

Η θέσης της γυναίκας στην Τουρκοκρατία

~Η Εκπαίδευση ..... σελ 15

~Ο ρόλος της γυναίκας στην ελληνική επανάσταση ..... σελ 16

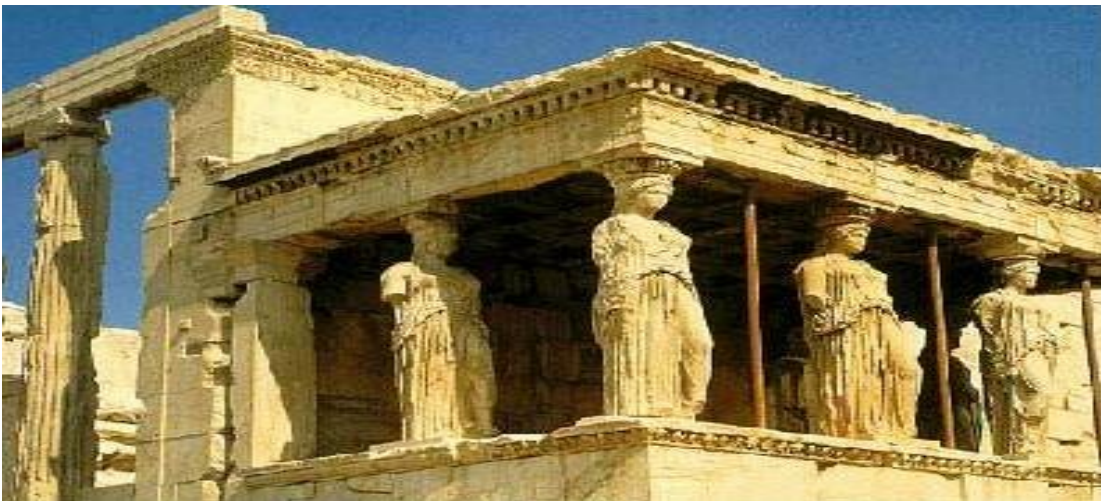
ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ

~Οι αγώνες των γυναικών για τα δικαιώματα τους ..... σελ 17

..... σελ 19

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

Η θέση της γυναίκας στην Αρχαία Ελλάδα (Κατά την αρχαϊκή και κλασσική περίοδο 800π.χ.-323π.χ.)

Η γυναίκα στους αρχαϊκούς και κλασσικούς χρόνους θεωρούνταν, βιολογικά και ψυχολογικά, πλάσμα που δεν είχε την ικανότητα να ελέγξει τον εαυτό της και να αντισταθεί σε εξωτερικά ερεθίσματα. Έπρεπε να είναι σεμνή, όμορφη και υγιής, προκειμένου να συμβιβάζεται με τα πρότυπα μιας πατριαρχικής κοινωνίας, όπως ήταν η αρχαία ελληνική. Ακόμα και στην τέχνη είναι δυνατόν να παρατηρήσει κανείς ότι από την αρχαϊκή περίοδο ως και το τέλος περίπου της κλασσικής περιόδου, όπου το θηλυκό κορμί απελευθερώνεται, η γυναίκα -ιδιαίτερα στη γλυπτική- παρουσιάζεται ευπρεπώς ενδεδυμένη, ενώ αποφεύγεται η έμφαση στα χαρακτηριστικά του φύλου.

Προσωπικότητα περιορισμένη πνευματικά, όπως πίστευαν οι αρχαίοι, η γυναίκα έχει σε όλη την περίοδο της αρχαιότητας, εκτός ελαχίστων περιπτώσεων, έναν ασφυκτικά

στενό κύκλο δραστηριότητας, ένα λιλιπούτειο βασίλειο, το σπίτι της και την φροντίδα του. Στα πλαίσια αυτά θα εξετάσουμε σε δύο ενότητες αντίστοιχα τη θέση της στην οικογενειακή, κοινωνική και πολιτική ζωή σε Αθήνα και Σπάρτη και το στόχο που εξυπηρετούσε. Παράλληλα, θα αναφερθούμε στη διαφορετική αντιμετώπιση που τύγχαναν οι γυναίκες στις δύο σπουδαιότερες αρχαίες ελληνικές πόλεις.

Η Παιδική ηλικία των κοριτσιών στην Αρχαία Ελλάδα.

Το πέρασμα στην εφηβεία αποτελούσε ανέκαθεν ένα ιδιαίτερο κοινωνικό γεγονός σε όλους τους μεγάλους πολιτισμούς από την αρχαιότητα έως τον μεσαίωνα και αποτελεί ακόμη μία από τις σοβαρότερες δραστηριότητες στις κοινωνίες του τρίτου και αναπτυσσόμενου κόσμου.

Ο ίδιος ο Ευριπίδης υποστήριζε ότι η γυναίκα δεν γίνεται πιο καλή αν ξέρει πολλά. Το κορίτσι μάθαινε να πλέκει, να υφαίνει, να κεντάει, να μαγειρεύει νόστιμα φαγητά, να μπορεί να τα κάνει όλα με τα χέρια του. Έπειτα του έδειχναν πώς να κρατάει γερά από τα ηνία τις δούλες και πώς διευθύνεται το νοικοκυριό. Κι η αγωγή του σταματούσε εδώ. Να βλέπει όσο το δυνατό λιγότερα, να ακούει όσο το δυνατό λιγότερα και να θέτει όσο το δυνατό λιγότερες ερωτήσεις. Αποστολή της γυναίκας ήταν “να έχει τη φροντίδα του σπιτιού και να ακούει τον άντρα της”. Στα γραπτά των ποιητών και των φιλοσόφων βρίσκονται πολυάριθμες επιβεβαιώσεις αυτής της αντίληψης.

Η ανατροφή των κοριτσιών εναπόκειτο στην κρίση και στη βούληση των γονέων τους, η μόνη δε υποχρέωσή τους ήταν να γυμνάζονται. Ουκ ολίγα κορίτσια, διακρίνονταν στο ακόντιο, στη ρίψη του δίσκου, στην πάλη, στο τρέξιμο και σε λοιπές αθλητικές δοκιμασίες, ενώ ενεργός ήταν η συμμετοχή τους, σε θρησκευτικά και καλλιτεχνικά δρώμενα. Σε όλες αυτές τις δραστηριότητες, τα κορίτσια συμμετείχαν και γυμνά, γεγονός πρωτόγνωρο και ασύλληπτο για άλλη πόλη – κράτος.

Η γυναίκα στην κοινωνική ζωή (Αθήνα και Σπάρτη).

Η μέση αθηναϊκή οικογένεια έμενε συνήθως σε ένα απλό, μονώροφο σπίτι. Τα έπιπλα, λιτά, άφηναν πολύ ελεύθερο χώρο στα δωμάτια. **Η οικοδέσποινα, ακολουθώντας τις συνήθειες της εποχής, παρέμενε στο σπίτι και σπάνια εξερχόταν μόνη, κυρίως κατά τις θρησκευτικές εορτές. Το μοναδικό αξίωμα που μπορούσε να αναλάβει μια γυναίκα στην αρχαιότητα ήταν αυτό της ιέρειας. Δε**

λάμβανε μέρος στη δημόσια ζωή και καταγινόταν με τις οικιακές εργασίες. Επέβλεπε τους δούλους-οικιακούς βοηθούς, φρόντιζε τον καλλωπισμό της, ύφαινε και μεριμνούσε για την ανατροφή των παιδιών. Περνούσε το μεγαλύτερο μέρος της ημέρας στο γυναικωνίτη, ένα ιδιαίτερο τμήμα του σπιτιού που προοριζόταν για αυτήν, καθώς δεν της επιτρεπόταν να βγαίνει από το σπίτι, εκτός και αν συνοδευόταν. Ακόμα δεν γνώριζε τους φίλους του άνδρα της και δεν συμμετείχε στην κοινωνική ζωή και διασκέδαση. Χαρακτηριστικά, στα συμπόσια όπου οι άνδρες παραδίδονταν στις αγκαλιές των εταίρων και αυλητρίδων, η παρουσία των γυναικών τους ήταν αδιανόητη.

Από την άλλη πλευρά, ο άνδρας εφόσον δεν είναι υποχρεωμένος να μένει στο σπίτι, όπως η γυναίκα, περνάει το μεγαλύτερο μέρος της ημέρας έξω από αυτό. Το κλίμα της Αττικής ευνοεί τη ζωή στην ύπαιθρο, το περιδιάβασμα, την ελεύθερη περιπατητική συζήτηση. Ο Αθηναίος, όταν δεν ασχολείται με την προσωπική του εργασία, συχνάζει στα γυμναστήρια, στα δημόσια λουτρά, στα κουρεία. Εκεί συναντά τους γνωστούς του και συζητά διάφορα, από τα μικροπροβλήματα της ζωής μέχρι πολιτικά και φιλοσοφικά θέματα. Η συμμετοχή στα κοινά τον θέλγει ιδιαίτερα και αφού έχει το δικαίωμα, σε αντίθεση με τη γυναίκα, λαμβάνει ενεργό μέρος στις συνεδριάσεις της Εκκλησίας του Δήμου. Το βράδυ, στο σπίτι του οργανώνει συμπόσια με τους φίλους του.

Συγχρόνως στη **Σπάρτη**, η **γυναίκα** απολάμβανε μεγάλα προνόμια, πράγμα που προκαλεί εντύπωση εάν συγκρίνουμε την θέση της γυναίκας στην Σπάρτη, με αυτήν στην Αθήνα και στις άλλες ελληνικές πόλεις της αρχαιότητας. Επειδή ο άνδρας έλειπε για πολύ καιρό από το σπίτι, η γυναίκα στην Σπάρτη, ήταν χειραφετημένη σε βαθμό

αδιανόητο για την εποχή εκείνη. Είχε αυξημένα προνόμια και αρμοδιότητες στην σπαρτιατική κοινωνία. Γυμναζόταν όπως τα αγόρια και οι άνδρες και ήταν γνωστή για τις αθλητικές της ικανότητες. Συμμετείχε στην πάλη, γυμνή, όπως και οι άνδρες, ενώ εκπαιδευόταν στο δίσκο και στο ακόντιο. Μεγάλη σημασία έδινε και στους χορούς.

Η γυναίκα απέναντι στο νόμο και την πολιτική.

Από νομική άποψη η γυναίκα θεωρείται ανήλικη και από την γέννησή της ως το θάνατό της. Σε όλη της την ζωή βρίσκονταν υπό κηδεμονία ή καλύτερα υπό επιτροπεία, την οποία ονόμαζε "κυριεία". Με τον γάμο της η γυναίκα απλώς αλλάζει κηδεμόνα. Από την επιτροπεία του πατέρα της, ο οποίος μπορεί να την πουλήσει ως δούλη αν αντιληφθεί ότι παραστράτησε, ή του μεγαλύτερου αδελφού της περιέρχεται στην επιτροπεία του συζύγου της. Ακόμη και μετά το θάνατό του δεν υπάρχει περίπτωση να βρει την αυτεξουσιότητάς της. Ο μεγαλύτερός της υιός γίνεται κηδεμόνας της. Και αν δεν υπήρχε υιός τότε αναλάμβανε ένας από τους πλησιέστερους άρρενες συγγενείς της. Το άδικο αυτό νομικό πλαίσιο για τις σημερινές αντιλήψεις δικαιολογούσαν οι αρχαίοι κατά τον απλούστερο τρόπο. Επικαλούνταν την φυσική, πνευματική, και ηθική γυναικεία αδυναμία, η οποία εξασθενίζει την θέληση των γυναικών και τις καθιστά εύκολη λεία των επιτήδειων. Χαρακτηριστική είναι η επί τους θέματος αντίληψη του [Αριστοτέλη](#) «Ὁ μὲν γὰρ δοῦλος οὐκ ἔχει τὸ βουλευτικόν, τὸ δὲ θῆλυ ἔχει μὲν, ἀλλ' ἄκυρον, ὁ δὲ παῖς ἔχει μὲν ἀλλ' ἀτελής».

Επιπλέον, όσο αναφορά την κληρονομιά πάλι η γυναίκα βρίσκεται σε μειονεκτική θέση καθώς αν υπήρχαν άρρενες απόγονοι η περιουσία μοιράζονταν μόνο σε αυτούς με την υποχρέωση μόνο να προικίσουν την αδελφή τους. Αν υπάρχει μόνο μια θυγατέρα τότε κληρονομεί τον αποθανόντα ως επίκληρος με την αναβλητική δηλαδή αίρεση να νυμφευθεί τον πλησιέστερο συγγενή του αποθανόντος και ότι την περιουσία, τον κλήρο, θα τον μεταβιβάσει στ άρρενα παιδιά που θα γεννηθούν από αυτό τον γάμο. Εξαιρέση αποτελούν οι γυναίκες στη Σπάρτη, οι οποίες μπορούσαν να κληρονομήσουν την περιουσία των γονέων τους, με αποτέλεσμα πολλές από αυτές να ήταν ανεξάρτητες και ευκατάστατες.

Η γυναίκα στην οικογένεια και στο γάμο.

Στην σημερινή κοινωνία στόχος του γάμου είναι η συνταύπιση ψυχική και συναισθηματική των συζύγων (κοινωνία του βίου). Στην αρχαιότητα όμως σκοπός του γάμου είναι η τεκνοποιία. Αποτέλεσμα αυτής της λογικής είναι η κόρη ενός άνδρος που δεν έχει άρρενες υιούς να νυμφευθεί τον πλησιέστερο συγγενή του πατέρα της για να δώσει τον πολυπόθητο υιό στον νεκρό. Μετά τον γάμο της η Αθηναία αφιερώνεται στο σπίτι της για όλη της τη ζωή.

Τρία είναι τα καθήκοντά της:

1) να δώσει παιδιά στην οικογένειά του συζύγου της και να τα αναθρέψει

2) να εκτελεί τις οικιακές εργασίες

3) να παρακολουθεί το υπηρετικό προσωπικό.

Συνοψίζοντας βλέπουμε διαφορετική αντιμετώπιση των γυναικών σε σχέση με τους άνδρες κατά τους αρχαίους χρόνους, τόσο όσον αφορά την κοινωνική και πολιτική ζωή και τη νομοθεσία, όσο και την παιδική ηλικία και των άλλων πτυχών της ζωής. Βλέπουμε μία γυναίκα που θεωρούνταν βιολογικά αλλά και ψυχικά κατώτερη από τον άνδρα και που δεν έπαιρνε αποφάσεις για την ζωή της, ενώ δεν συμμετείχε σε κάποια μορφή διασκέδασης, χωρίς δικαίωμα αυτενέργειας και ανεξαρτησίας μέχρι το θάνατό της ακόμα. Περιορισμένες οι γυναίκες μόνο στην ανατροφή των παιδιών και χωρίς ουσιαστική εκπαίδευση οι γυναίκες δεν παρουσιάζουν κάποια πνευματική ανάπτυξη. Παρ' όλα αυτά, επιτυχίες στον αθλητισμό δείχνουν ότι οι γυναίκες είχαν ικανότητες που απλώς το κοινωνικό πλαίσιο δεν τις άφηνε να εξελιχθούν. Η γυναίκα χαίρει ιδιαίτερης εκτίμησης μόνο όσον αφορά την τεκνοποίηση, ιδίως στην Σπάρτη, όπου οι γυναίκες παρουσιάζονται ιδιαίτερα δυναμικές και με δικαιώματα τόσο πάνω στην κληρονομιά τους και το γάμο τους, πράγμα που δεν ίσχυε στις Αθηναίες. Επομένως, μελετώντας αυτή την περίοδο των αρχαίων χρόνων, θα παρατηρήσει κανείς, ότι οι άνθρωποι θεωρούσαν αδιανόητη την ύπαρξη ισότητας των γυναικών με τους άνδρες, προσκολλώντας σε αντιλήψεις που έχουν δημιουργηθεί κυρίως, λόγω της διαφοράς της γυναίκας βιολογικά, δηλαδή λόγω της λιγότερης σωματικής δύναμης, η οποία οδηγεί στην σχεδόν απόλυτη υπόταξη της γυναίκας στον άνδρα και οι οποίες διαμόρφωσαν τις ανδροκρατούμενες πόλεις των ετών αυτών.

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ

Ο ρόλος και η θέση της γυναίκας κατά την Ελληνιστική Εποχή

Τα όρια της δεν είναι καθορισμένα λόγω ασυμφωνίας των ιστορικών, αλλά μιλάμε για χρονολογίες σίγουρα μετά το 338π.χ έως το 146π.χ ή το 30π.χ.

Από το δεύτερο μισό του 4ου αι. π.Χ. και κυρίως κατά την Ελληνιστική περίοδο η θέση της γυναίκας βελτιώνεται αισθητά και αποδεσμεύεται από το συντηρητισμό των κλασικών χρόνων, με αποτέλεσμα η γυναίκα να κατέχει διαφορετική θέση στην κοινωνία από αυτή που κατείχε κατά τους αρχαϊκούς χρόνους. Στην τέχνη, αυτό αντικατοπτρίζεται στην εμφάνιση για πρώτη φορά γυμνών γυναικείων αγαλμάτων (π.χ. της Αφροδίτης), καθώς και στην κατασκευή γυναικείων ειδωλίων που διακρίνονται για τη χάρη τους καθώς και για έναν τόνο αισθησιασμού.

Η θέση της γυναίκας στην ελληνιστική περίοδο ποίκιλε ανάλογα με την εποχή, τον τόπο και την κοινωνική τάξη.

Διαφορετική θέση των γυναικών, επηρεαζόμενη από την εθνικότητα και την κοινωνική τάξη.

Οι πληροφορίες που διασώζονται σχετικά με την κοινωνική θέση της γυναίκας στον ελληνιστικό κόσμο αφορούν ως επί το πλείστον τις γυναίκες των ανώτερων κοινωνικών τάξεων και μάλιστα κυρίως των ελλήνων εποίκων, καθώς οι μη ελληνικές γραπτές μαρτυρίες δεν έχουν μελετηθεί ακόμη διεξοδικά. Είναι πάντως φανερό ότι η κοινωνική θέση της γυναίκας εξαρτιόταν σε μεγάλο βαθμό από την εθνικότητά της. Έτσι, η νομική θέση της Ελληνίδας που ζούσε για παράδειγμα στην Αίγυπτο ήταν διαφορετική από της Αιγύπτιας.

Η γυναίκα πλέον ανεξάρτητη από τον άνδρα-κηδεμόνα.

Οι γυναίκες είχαν τη δυνατότητα να μεταναστεύσουν στις νεοκατακτημένες περιοχές του ελληνιστικού κόσμου. Στην Αλεξάνδρεια, όσες ανήκαν στη βασιλική οικογένεια καθώς και εκείνες που ακολουθούσαν το εβραϊκό ή το αιγυπτιακό νομικό σύστημα μπορούσαν να χειρίζονται μόνες τους τις νομικές και οικονομικές τους υποθέσεις, χωρίς δηλαδή τη διαμεσολάβηση ενός

άντρα-κηδεμόνα.

Η δομή της οικογένειας και ο ρόλος της γυναίκας σε αυτή.

Κατά την Ελληνιστική περίοδο η μονογαμία δεν ίσχυε σε όλες τις κοινωνίες. Οι Πτολεμαίοι μάλιστα ήταν οι πρώτοι που εφάρμοσαν τη διγαμία. Πρόκειται μάλλον για επιρροή από τη μακεδονική τους καταγωγή, αφού ηγεμόνες όπως ο Φίλιππος Β' και ο Αλέξανδρος είχαν περισσότερες από μία συζύγους, τακτική που εφάρμοσαν και τα μέλη του στρατού του Αλεξάνδρου. Επιπλέον, επέτρεψαν το γάμο μεταξύ αδελφών, μία συνήθεια που δεν ήταν οικεία στους Έλληνες.

Αρχηγός του οίκου εξακολουθούσε να είναι ο πατέρας, όπως και κατά την κλασική περίοδο, ο οποίος φρόντιζε για την κάλυψη των αναγκών επιβίωσης. Οι ελεύθερες γυναίκες, συνήθως νεότερες σε ηλικία από τους συζύγους τους, είχαν την ευθύνη του σπιτιού και της ανατροφής των παιδιών και δε συνηθιζόταν να εργάζονται έξω από αυτό. Υπήρχαν βέβαια και εξαιρέσεις, όπως γυναίκες μουσικοί, τραγουδίστριες και χορεύτριες σε θρησκευτικές τελετές, νοσοκόμες και εταίρες, που ζούσαν ασκώντας το επάγγελμά τους. Αρκετά συνηθισμένο φαινόμενο ήταν η έκθεση, εγκατάλειψη, συνήθως θηλυκών βρεφών από τους γονείς τους.

Ο ρόλος της γυναίκας κατά την Ελληνιστική περίοδο δεν περιοριζόταν αποκλειστικά στο σπίτι, την αναπαραγωγή και την ανατροφή των παιδιών, αν και η κοινωνία ήταν πατριαρχική. Ενώ, ο θεσμός του γάμου ήταν ισχυρός και η προίκα εξακολουθούσε να αποτελεί μία βασική προϋπόθεσή του, υπάρχουν πολλές αναφορές και σε ευπόληπτες ανύπαντρες γυναίκες που ζούσαν ασκώντας κάποιο επάγγελμα.

Οι επιβραβεύσεις, η μόρφωση και το επάγγελμα της γυναίκας.

Δεν ήταν ασυνήθιστο φαινόμενο να τιμώνται με δημόσια αξιώματα και γυναίκες, συνήθως βασίλισσες και ιέρειες, καθώς και άλλες που ανήκαν σε υψηλή κοινωνική τάξη. Αυτά προσφέρονταν ως επιβράβευση της γενναιοδωρίας τους ή, σε ορισμένες περιπτώσεις, εξαιτίας της συγγένειας εξ αγχι-

στείας με άντρες που κατείχαν ήδη τέτοια αξιώματα.

Στις γυναίκες παρέχονταν περισσότερες ευκαιρίες για μόρφωση κατά την Ελληνιστική περίοδο, όπως μαρτυρούν οι περιπτώσεις ποιητριών που ταξίδευαν στον ελληνιστικό κόσμο για να απαγγείλουν τα έργα τους και μάλιστα συχνά επιβραβεύονταν με δημόσιες τιμές. Επίσης υπήρχαν γυναίκες καλλιτέχνιδες, οι περισσότερες κόρες καλλιτεχνών που είχαν μάθει την τέχνη από τον πατέρα τους. Η πιο φημισμένη ήταν η Λαΐα ή Λάλα από την Κύζικο. Ένας άλλος επαγγελματικός τομέας στον οποίο απασχολήθηκαν γυναίκες ήταν η ιατρική, όπως δείχνει η περίπτωση της Αγνοδίκης -μαθήτριας του Ηρόφιλου- στις αρχές του 3ου αιώνα π.Χ.

Κατά την Ελληνιστική περίοδο βλέπουμε μία γυναίκα ανεξάρτητη. Χαρακτηριστικά παραδείγματα από βασίλισσες όπως η Κλεοπάτρα (την οποία και είχαν θεοποιήσει) στην Αίγυπτο δείχνουν το πόσο δυναμική και ανεξάρτητη μπόρεσε και έγινε μία γυναίκα. Η γυναίκα ανεξαρτητοποιείται από κάθε κηδεμόνα και είναι υπεύθυνη για τα οικονομικά της. Επιπλέον ο ρόλος της στην οικογένεια αλλάζει και δεν παραμένει στον υπερβολικά περιορισμένο κλοιό της ανατροφής των παιδιών και της φροντίδας του σπιτιού. Οι γυναίκες, πλέον, τιμώνται και μορφώνονται, ενώ κάποιες από αυτές ασχολούνται και με την ποίηση και την τέχνη. Συγχρόνως ασχολούνται και με την επαγγελματική ζωή, στην οποία και διακρίνονται.

Η γυναίκα πλέον βγήκε από τον παθητικό ρόλο που είχε κατά τις προηγούμενες περιόδους και πλέον λαμβάνει μέρος στην κοινωνική ζωή, την οικογένεια, την κληρονομιά και ακόμα και στη διοίκηση (όπως η Κλεοπάτρα). Ενώ στη συνέχεια, στο ρωμαϊκό κόσμο, παρατηρείται περαιτέρω βελτίωση της κοινωνικής θέσης των γυναικών. Αποκτούν μεγαλύτερη ελευθερία και θεσμοθετημένο δικαίωμα στην εκπαίδευση, ενώ η μόρφωση και η γενικότερη καλλιέργειά τους είναι ένα στοιχείο που χαίρει ιδιαίτερης εκτίμησης.

Δυστυχώς, όμως, αυτή η πλεονεκτική θέση της γυναίκας με τον καιρό θα αλλάξει και δεν θα παραμείνει ίδια, όπως φαίνεται και από την Βυζαντινή Εποχή.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΕΠΟΧΗ

Η θέση της γυναίκας κατά τη Βυζαντινή Εποχή

Στο Βυζάντιο, η κοινωνική θέση των γυναικών ήταν υψηλότερη από οποιαδήποτε άλλη πολιτισμένη κοινωνία της εποχής. Οι γυναίκες την περίοδο αυτή άσκησαν επιρροή στην πολιτική και στις υποθέσεις του κράτους, όχι μόνο μέσω των ανδρών, αλλά πολύ συχνά ασκώντας οι ίδιες άμεση, προσωπική εξουσία, ως ενθρονισμένες Αυτοκράτειρες. Η παρουσία, ο ρόλος και η δράση των γυναικών στο χριστιανικό Βυζάντιο σχετίζεται άμεσα με τον ηθικό κώδικα αξιών της Εκκλησίας, τη γενικότερη ιδεολογία της εποχής και κυρίως με τις μεσαιωνικές αντιλήψεις, τους θεσμούς και τη δομή της κοινωνίας. Η βυζαντινή κοινωνία ήταν μια πατριαρχική κοινωνία και μάλιστα αρκετά συντηρητική ώστε να έχει θεσμοθετήσει συγκεκριμένους ρόλους για τους άνδρες και τις γυναίκες τόσο στην ιδιωτική όσο και στη δημόσια ζωή. Η πατριαρχία ήταν στην πράξη λιγότερο ασφυκτική μέσα από την υπαρκτή διέξοδο της βυζαντινής γυναίκας να μην αφοσιωθεί σε μια οικογένεια και ένα σύζυγο αλλά να ζήσει σ' ένα γυναικείο μοναστήρι αφιερώνοντας τη ζωή της στο Θεό. Ο αποκλεισμός των γυναικών από τη δημόσια ζωή μπορούσε να σπάσει σε κάποιες περιπτώσεις όπου αυτές ήταν αναγκασμένες από τα πράγματα να ενισχύσουν οικονομικά τα σπίτια τους, είτε στις αγροτικές κοινότητες, είτε στις πόλεις, ασκώντας ένα βιοποριστικό επάγγελμα. Και βέβαια δεν ήταν λίγες οι ξεχωριστές

προσωπικότητες, όπως ήδη έχει αναφερθεί, βυζαντινών γυναικών που έπαιζαν καθοριστικό ρόλο στην πολιτική και κοινωνική ζωή της δικής τους εποχής αλλά και στο μέλλον του Βυζαντίου όπως η αυτοκράτειρα Θεοδώρα η αυτοκράτειρα Ελένη, η Ιουλιανή Ανικία, η Γάλλα Πλακιδία και άλλες. Οι Πατέρες της Εκκλησίας είχαν περιγράψει με τα μελανότερα χρώματα τη γυναικεία φύση και την επικίνδυνη επιρροή της στους άντρες, και πρόβαλλαν ως ιδανικό της σωστής κόρης και συζύγου την πλήρη υποταγή στον πατέρα και το σύζυγο και σχεδόν όλες οι γυναίκες που είναι αναγνωρίσιμα άτομα στις βυζαντινές ιστορίες ανήκουν σε οικογένειες που ήταν ιδιαίτερα ισχυρές πολιτικά και οικονομικά.

Οι μεσαιωνικές αντιλήψεις για την γυναίκα

Το Μεσαίωνα, η χριστιανική σύνθεση αρσενικό – θηλυκό, κατέρρευσε και το θηλυκό στοιχείο του χριστιανισμού, η Παρθένος, εξοβελίστηκε, ιδιαίτερα κατά τη Μεταρρύθμιση, ενώ ο σκοταδισμός και η θρησκευτική μισαλλοδοξία που χαρακτήριζε την περίοδο εκείνη οδήγησε σε τρομερά εγκλήματα κατά του γυναικείου φύλου.

Έτσι άρχισε και ο δρόμος των γυναικών προς την Ιερά Εξέταση. Ιδιότητες των γυναικών που στα προχριστιανικά πατριαρχικά συστήματα αποτελούσαν αντικείμενα σεβασμού ή και φόβου, όπως οι θεραπεύτριες και οι μάντισσες, έγιναν ηθικές απαξίες που χαρακτήριζαν τις γυναίκες ως μάγισσες και τις προόριζαν για την πυρά. Η σεξουαλικότητα της γυναίκας έγινε συνώνυμη με την αμαρτία.

Κατά την περίοδο του Διαφωτισμού, η θεϊκότητα της μητρότητας και των γυναικείων αρετών της παρέμεινε ακατάλυτη, αλλά, παρόλο που αναθεωρήθηκαν δίκαιο και θεσμοί, η γυναίκα εξακολούθησε να θεωρείται κατώτερο ον.

Η έντονη επίδραση που ασκούσε ο ηθικός κώδικας αξιών της Εκκλησίας διατηρήθηκε σε όλη τη βυζαντινή εποχή, παίζοντας κυρίαρχο ρόλο στη διαμόρφωση του γυναικείου προτύπου και στην ενίσχυση της ιδεολογίας, που οδηγούσε σε διακρίσεις σε βάρος των γυναικών.

Η γυναίκα στην κοινωνική και δημόσια ζωή.

Η δυνατότητα των βυζαντινών γυναικών να συμμετέχουν στη δημόσια ζωή ήταν πολύ περιορισμένη σε σύγκριση με τους άνδρες τους. Η γυναίκα της βυζαντινής περιόδου ζούσε το μεγαλύτερο διάστημα της ζωής της στο σπίτι. Οι έξοδοι, πάντα με συνοδεία, για την εκκλησία (στέκονταν αποκλειστικά μόνο στον γυναικωνίτη), τα πανηγύρια και το λουτρό, καθώς και οι επισκέψεις σε συγγενικά πρόσωπα, ήταν οι μόνες κοινωνικά αποδεκτές δραστηριότητες της γυναίκας έξω από το σπίτι.

Η γυναίκα στην οικογένεια και το γάμο.

Η γέννηση κοριτσιού δεν έφερνε χαρά. Αιτία ήταν η υποχρέωση προίκας. Μία υποχρέωση ιδιαίτερα βαριά για οικογένειες που είχαν χαμηλό εισόδημα ή ανύπαρκτη περιουσία. Έτσι παρατηρείται το φαινόμενο της εγκατάλειψης του κοριτσιού ή της εκμετάλλευσης. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο νόμος επέτρεπε την πώληση παιδιού μετά τη γέννησή του, αλλά μόνο σε πολύ φτωχούς γονείς.

Η κόρη μπορούσε να παντρευτεί από τα 12-13 χρόνια της και συνήθως γεννούσε πολλά παιδιά σε σχετικά σύντομο διάστημα. Για το γάμο της φρόντιζαν οι γονείς. Συχνά μάλιστα βοηθούσαν στην επιλογή του συζύγου οι προξενήτρες, που είχαν ως αμοιβή ποσοστά από την προίκα. Οι χριστιανικές αρχές που καθόριζαν τις λειτουργίες της βυζαντινής κοινωνίας εξασφάλιζαν μία σχετικά αξιοπρεπή ζωή στην παντρεμένη γυναίκα. Παρόλα αυτά, δεν ήταν ευπρεπές να κάθεται στο ίδιο τραπέζι με τους άνδρες, παρά μόνο αν ήταν πολύ στενά συγγενικά της πρόσωπα, όπως για παράδειγμα ο πατέρας, ο σύζυγος και οι αδελφοί. Συχνά έτρωγε σε χωριστή αίθουσα, όπως και σε χωριστά δωμάτια από τους άντρες περνούσε την ημέρα της. Ανεξάρτητα από την κοινωνική θέση η γυναίκα ήταν οικοδέσποινα και κυρά και η απόκτηση παιδιών την εξύψωνε

Όταν η βυζαντινή μητέρα έμενε χήρα και άρα δεν υπήρχε άνδρας ως κεφαλή του σπιτιού η βυζαντινή μητέρα θεωρούταν η κεφαλή της οικογένειας και η προστάτιδα των παιδιών της. Αύτη ήταν που έπαιρνε τις αποφάσεις για τα παιδιά, όσο ήταν ακόμα τα παιδιά νέα .και ακόμα ήταν αυτή που φρόντιζε για το γάμο της κόρης, εφόσον ο άνδρας ήταν απών

Η γυναίκα στον επαγγελματικό τομέα

Στον επαγγελματικό τομέα ο ρόλος της γυναίκας ήταν μικρός και δούλευαν μόνο λόγω των δύσκολων οικονομικών καταστάσεων των οικογενειών τους ενώ οι γυναίκες με υψηλή μόρφωση καταλάμβαναν και σημαντικές θέσεις στον επαγγελματικό τομέα. Οι γυναίκες των φτωχότερων κοινωνικών στρωμάτων δούλευαν στα χωράφια και στα εργαστήρια της οικογένειάς αλλά και σε καταστήματα υφασμάτων και τροφίμων. Λίγες γυναίκες, μορφωμένες, ήταν ιατροί που θεράπευαν το γυναικείο πληθυσμό, διηύθυναν επιχειρήσεις, συμμετείχαν στην εκκλησία ως καλόγριες ή διακόνισσες και έπαιζαν κατά διαστήματα ενεργό ρόλο στις πολιτικές υποθέσεις. Άλλες, οι λεγόμενες κοινές, ζούσαν στα μιμαρεία και στα καπηλειά. Γενικά, όμως, η «ταπεινή» συμμετοχή της γυναίκας στην παραγωγή και την οικονομία, χαρακτηρίζεται από το φτηνό γυναικείο μεροκάματο και την οικονομική εκμετάλλευση.

Η γυναίκα στην οικονομική ζωή

Η βυζαντινή νομοθεσία επίσης ευνόησε ως ένα βαθμό τη γυναικεία οικονομική ανεξαρτησία: Οι γυναίκες είχαν τα ίσα δικαιώματα με τους άνδρες να κληροδοτήσουν και να κληρονομήσουν την ιδιοκτησία τους, και οι παντρεμένες γυναίκες μπορούσαν να διατηρήσουν την συζυγική ιδιοκτησία εκτός από την προίκα τους. Άλλες γυναίκες ήταν ιδιοκτήτες μικρών καταστημάτων με είδη καθημερινής χρήσης.

Η μόρφωση της γυναίκας.

Στο βασικότερο εφόδιο των παιδιών για το μέλλον τους, τη μόρφωση, είχαν δικαίωμα μόνο τα αγόρια. Στη διάρκεια της μακραίωνης βυζαντινής ιστορίας αναφέρονται πολλές μορφωμένες και καλοαναθρεμμένες γυναίκες. Οι δυνατότητες, όμως, για τη μόρφωση εν γένει των γυναικών στο Βυζάντιο ήταν πολύ περιορισμένες. Μερικοί ιστορικοί, ερευνώντας τις πηγές, διαπίστωσαν ότι ήδη απ' τον 4^ο αιώνα υπήρχαν δάσκαλοι κοριτσιών και ήταν δυνατόν στις μεσαίες κοινωνικές τάξεις να τα στέλνουν μαζί με τα αγόρια στο σχολείο του Γραμματιστή (στοιχειώδης εκπαίδευση) για να μάθουν να γράφουν και να διαβάζουν. Έχουμε ακόμη μαρτυρίες ότι όπως τα αγόρια πήγαιναν σε ανδρικά μοναστήρια για να διδαχθούν, όμοια και τα κορίτσια πήγαιναν σε γυναικεία. Είναι βέβαιο ακόμα ότι τα κορίτσια που ανήκαν σε πλουσιότερες τάξεις, έπαιρναν την ίδια περίπου μόρφωση με τα αδέρφια τους καθώς η διδασκαλία γινόταν στο σπίτι από ιδιωτικούς δασκάλους. Οπωσδήποτε όμως οι γυναίκες δεν μπορούσαν να πάνε στην ανώτατη εκπαίδευση.

Από πολύ μικρή μάθαινε "τα του οίκου", ενώ οι γραμματικές γνώσεις της περιορίζονταν συνήθως σε γραφή και ανάγνωση. Κάποιες γυναίκες, αναλογικά ελάχιστες, αποκτούσαν και ευρύτερη μόρφωση και κάποιες έφτασαν σε τέτοιο βαθμό μόρφωσης, ώστε καθιερώθηκαν στο στερέωμα με την ευφυΐα και την ευρυμάθειά τους

Γενικά, η πολιτεία είχε θεσμοθετήσει τον αποκλεισμό της γυναίκας από κάθε δημόσια δραστηριότητα. Ακόμα οι μεσαιωνικές αντιλήψεις για την γυναίκα και ιδίως η άποψη ότι η σεξουαλικότητα της γυναίκας ήταν αμαρτία δημιουργούσαν λανθασμένες απόψεις για τις γυναίκες και επηρέασαν καθοριστικά την θέση που κατείχε. Έπρεπε να ζει περιορισμένη και απομονωμένη στο σπίτι μακριά από τα μάτια των ανδρών, να ασχολείται με το νοικοκυριό και την ανατροφή των παιδιών έχοντας συνείδηση της κατωτερότητας του φύλου της. Στην πράξη όμως, η θέση της γυναίκας ήταν διαφορετική, χωρίς βέβαια να είναι ποτέ ισότιμη με του άνδρα. Η εκπαίδευση του Βυζαντίου εξασφάλισε σε πολλά κορίτσια την στοιχειώδη μόρφωση (έμαθαν να διαβάζουν και να γράφουν), αλλά δεν έδωσε ευκαιρίες για πιο προχωρημένη γνώση. Η γυναίκα, πλέον εργάζεται λόγω των οικονομικών δυσκολιών εργάζεται και κάποιες φορές καταρτίζεται και επαγγελματικά σε αξιόλογα επαγγέλματα. Συγχρόνως αποκτά και δικαιώματα

κληρονομιάς. Με λίγα λόγια η γυναίκα σιγά σιγά ανεξαρτητοποιείται και αποκτά δικαιώματα και σιγά σιγά η θέση της βελτιώνεται χωρίς πότε να εξισώνεται με του άνδρα.

Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ

1453(Άλωση της Κων/πολης)-1821(Επανάσταση του Ελληνικού έθνους)

Την εποχή που η Ευρώπη γνώριζε την Αναγέννηση της, θεμέλιο ενός νέου κόσμου, οι Έλληνες και οι Ελληνίδες μαζί με όλους τους λαούς της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας περνούσαν κάτω από την τουρκική κυριαρχία.

Στη χειρότερη θέση από όλους τους υπόδουλους ανεξάρτητα από την κοινωνική τάξη βρίσκονταν οι γυναίκες.

Η γυναίκα και η θέση της κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας στον ευρύτερο ελλαδικό χώρο δεν έχει μελετηθεί συστηματικά και παραμένει σχεδόν άγνωστη έως σήμερα.

Επιπλέον, για να κρίνουμε τη θέση της γυναίκας αντικειμενικότερα, θα πρέπει να λάβουμε υπόψη και το γενικότερο ιστορικό πλαίσιο, όπως τα αρχικά προνόμια που είχαν παραχωρηθεί από το Σουλτάνο στους χριστιανούς.

Οι πηγές που μας ενημερώνουν σχετικά με τον βίο και την κοινωνική θέση των γυναικών κατά το μέσο, είναι από διάφορους περιηγητές, οι οποίοι επισκέπτονταν περιοχές κάτω από στρατιωτικές ή πολιτικές συνθήκες, καθώς επίσης και από τα δημοτικά μας τραγούδια.

Επαγγελματική Δραστηριότητα

Η επαγγελματική δραστηριότητα των γυναικών σε γενικές γραμμές περιοριζονταν σε ενασχολήσεις που θεωρούνταν γυναικείες, όπως είναι η υφαντική και γενικά τα χειροτεχνήματα για την ενίσχυση της οικογένειας. Υπάρχουν περιπτώσεις που οι γυναίκες εργαζόταν το ίδιο σκληρά με τους άνδρες και μάλιστα σε ιδιαίτερα αντίξοες συνθήκες, καθώς βρίσκονταν έξω δουλεύοντας σε γεωργικές εργασίες ή σε βιομηχανικές επιχειρήσεις.

Η Εκπαίδευση

Το επίπεδο ζωής τα χρόνια εκείνα ήταν πολύ χαμηλό και οι έννοιες πολλές. Με συνέπεια οι γονείς να μην πρόσφεραν κάποια ιδιαίτερη μόρφωση στα παιδιά τους και κυρίως στις γυναίκες. Αυτό ίσχυε σχεδόν σε όλες τις ελληνικές οικογένειες, ίσως με μοναδική εξαίρεση τις οικογένειες που είχαν εξουσία και κάποια οικονομική άνεση. Οι γυναίκες που κατάφερναν να σπουδάσουν και να μορφωθούν ήταν αυτές οι οποίες συνήθως δώριζαν κάποιο χρηματικό ποσό ή χορηγούσαν λογοτεχνικά κείμενα κλπ.

Το «κρυφό σχολείο»

Ουσιαστικά το σχολείο είχε καταργηθεί εκείνη την εποχή. Γι αυτό το εναλλακτικό πλέον σχολείο αποτελούσε το λεγόμενο «κρυφό σχολείο». Εκεί παρέχονταν η βασική μόρφωση και εκπαίδευση στον κάθε νέο.

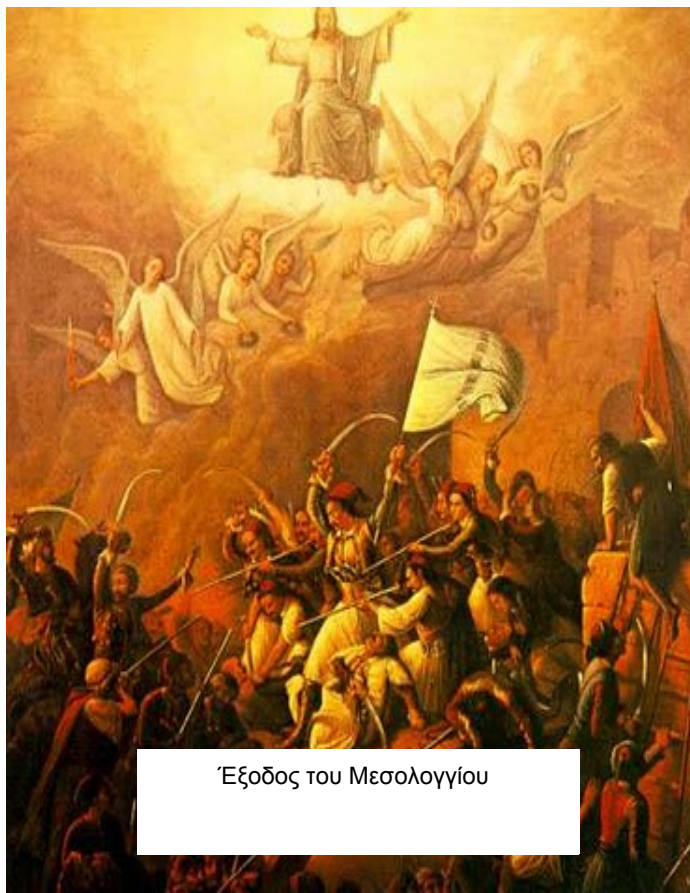
Ιδιοκτησία

Στην Τουρκοκρατία τα δικαιώματα ιδιοκτησίας γυναικών και αντρών ήταν ταυτόσημα και υποβάλλονται στους ίδιους εθιμικούς περιορισμούς. Οι πωλήσεις της γης γίνονταν σε μεγάλο ποσοστό από γυναίκες χωρίς την σκιά των αντρών.

Ο ρόλος της γυναίκας στην Ελληνική επανάσταση

Η παρουσία των γυναικών στην ελληνική επανάσταση ήταν καθοριστική. Αυτό είναι σαφώς αποδεκτό από τον καθένα, μιας και είχαν προσφέρει υπεραρκετά. Αυτό το καταλαβαίνουμε από μαρτυρίες ανθρώπων που μιλάνε για γυναίκες με ηρωική καρδιά, αλλά και από τα Δημοτικά τραγούδια που περιγράφουν πολλά γυναικεία ηρωικά κατορθώματα.

Ένα σαφές παράδειγμα αυτών των γυναικών, είναι οι Σουλιώτισσες οι οποίες όχι μόνο πρόσφεραν ιατρική βοήθεια στους τραυματίες αλλά πολέμησαν και θυσιάστηκαν οι ίδιες για την πατρίδα τους. Οι γυναίκες αυτές λάμβαναν θέση σε όλες τις πολεμικές επιχειρήσεις όπου ο ρόλος τους ήταν κυρίως εφεδρικός. Δηλαδή κουβαλούσαν στην πλάτη τους, τα τρόφιμα, νερό, τα πολεμοφόδια και εμψύχωναν τους άντρες τραγουδώντας πατριωτικά τραγούδια δίνοντας τους θάρρος στην μάχη.

Έξοδος του Μεσολογγίου

Οι Σουλιώτισσες είχαν κερδίσει τον σεβασμό των ανδρών, αλλά και οι ηρωικές τους πράξεις συγκίνησαν την Ευρώπη του τότε αλλά και του τώρα ωστόσο. Αποτελούν ένα παράδειγμα, που αντιπροσωπεύει τις κύριες απασχολίες των γυναικών εκείνη την εποχή.

Αξιοσημείωτη, είναι και η ηρωική έξοδος του Μεσολογγίου στις 10 Απριλίου το 1826, όπου και εκεί έπαιξαν για ακόμα μία φορά καθοριστικό ρόλο οι γυναίκες.

Αν και, σε ό,τι αφορά την σκοτεινή περίοδο της Τουρκοκρατίας είναι ιδιαίτερα δύσκολο να οδηγηθούμε σε ασφαλή συμπεράσματα για την θέση της γυναίκας, γενικότερα παρατηρούμε ότι η θέση της γυναίκας συγκριτικά με παλαιότερα έχει βελτιωθεί σε αρκετά σημεία και με τη συνεισφορά τους στην επανάσταση και στην εργασία κέρδισαν τον σεβασμό των ανδρών αλλά όπως και κατά τις προηγούμενες περιόδους δεν εξισώθηκαν με τους άνδρες σε καμία περίπτωση.

ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΛΛΑΔΑ

Οι αγώνες των γυναικών για τα δικαιώματά τους

Μετά το τέλος της τουρκικής κυριαρχίας στον ελλαδικό χώρο και με την ίδρυση του ελληνικού κράτους στα 1832, η γυναίκα και πάλι δεν είναι ισότιμη με τον άντρα.

Στους νεότερους χρόνους και συγκεκριμένα στο τέλος του 18^{ου} αιώνα, λίγες μορφωμένες και μαχητικές γυναίκες κινητοποιούνται για ζητήματα ισότητας. Το κίνημα αυτό μαζικοποιείται οριστικά τον 20ο αιώνα με τη γενικότερη ανάπτυξη όλων των προοδευτικών κινημάτων. Η συνειδητοποίηση και η προβολή του αιτήματος για ουσιαστική ισότητα, ατομική, οικογενειακή, επαγγελματική και δημόσια ζωή, η ηθική και κοινωνική απελευθέρωση της γυναίκας, μόλις τις τελευταίες δεκαετίες άρχισε να πραγματοποιείται.

Η γυναίκα πάλεψε για την κατάκτηση συγκεκριμένων ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, ξεκινώντας από το δικαίωμα στην εκπαίδευση αφού η παιδεία ήταν απρόσιτη σε αυτή. Μέχρι τα τέλη του 19^{ου} αιώνα οι γυναίκες ήταν σχεδόν αποκλεισμένες από τη μισθωτή εργασία. Θεωρούνταν άεργες, αφού ούτε αυτή η οικιακή εργασία τους δεν αναγνωρίζονταν, αμόρφωτες και «οπισθοδρομικές», μέσα σε μια κοινωνία που άρχιζε να προβάλλει τις αντίθετες ακριβώς αξίες. Ακόμη και όταν η εργασία τους θεωρήθηκε απαραίτητη για την ανάπτυξη της καπιταλιστικής οικονομίας, τα επαγγέλματα που κοινωνικά τους επιτρέπονταν ήταν τα λεγόμενα «γυναικεία επαγγέλματα», αυτά δηλαδή που αποτελούσαν μια προέκταση του παραδοσιακού ρόλου των γυναικών μέσα στην οικογένεια. Περιορισμένες οι γυναίκες σε εργασίες μονότονες και δίχως δυνατότητα επαγγελματικής εξέλιξης, αλλά ιδιαίτερα κοπιαστικές και ανθυγιεινές αποθαρρύνονταν και αποκλείονταν από εκείνες που απαιτούσαν τεχνική κατάρτιση, μόρφωση και υπευθυνότητα. Ήταν για χρόνια το εφεδρικό εργατικό δυναμικό, τα φτηνά εργατικά χέρια.

Από το τέλος του 19^{ου} αιώνα αρχίζει η γυναίκα σ' όλο τον κόσμο να εισβάλλει στα «αντρικά» επαγγέλματα και στις επιστήμες, να αποκτάει το δικαίωμα της ψήφου και να προωθείται στα δημόσια αξιώματα, ακόμα και στα κυβερνητικά. Η βιομηχανική

επανάσταση άλλαξε τις μεθόδους της παραγωγής και τη θέση της γυναίκας μέσα σ' αυτήν.

Όσον αφορά την Ελλάδα ως το 1917 η γυναίκα δεν μπορούσε να αναλάβει άλλο δημόσιο λειτούργημα εκτός της δασκάλας. Μόλις τις τελευταίες δεκαετίες η Ελληνίδα αρχίζει να κατακτά ένα, ένα τα υπεύθυνα επαγγέλματα και μπαίνει στο στίβο της κοινοτικής και της δημόσιας ζωής. (Μουσούρου, Λ., 1985).

Οι φεμινίστριες της εποχής στα 1922-24 θα οργανώσουν τον αγώνα για την απόκτηση των πολιτικών τους δικαιωμάτων. Τα σχόλια που θα ακουστούν για τη δραστηριότητα τους είναι πολλά και ποικίλα. Το Α' Πανελλαδικό Γυναικείο Συνέδριο, το Μάη του 1946, θα συμπεριλαμβάνει στα αιτήματα του την πολιτική ισότητα των γυναικών. Ο αγώνας των γυναικών, έφερε τα ποθητά αποτελέσματα τον Μάη του 1952 όταν παραχωρήθηκαν πλήρη πολιτικά δικαιώματα στο γυναικείο φύλο.

Παρατηρώντας την θέση της γυναίκας στις περισσότερες περιόδους της ελληνικής ιστορίας μπορεί κανείς να διαπιστώσει ότι οι γυναίκα αντιμετωπίζονταν διαφορετικά από τους άνδρες και έπρεπε να φτάσουν μέχρι σήμερα για να αποκτήσουν ίσα δικαιώματα. Οι γυναίκες πλέον έχουν αποκτήσει την δική τους φωνή στη Βουλή και αντιμετωπίζονται ως ίσα με τους άνδρες άτομα απέναντι στο νόμο. Οι γυναίκες έχουν καταλάβει θέσεις σημαντικές στον επαγγελματικό τομέα αλλά και στη δημόσια διοίκηση και δεν διαφοροποιούνται από τους άνδρες.

ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΛΛΑΔΑ

Άρθρο που είχε δημοσιευθεί πριν 76 χρόνια!

"Ορισμένα τινά Ελληνικά θήλεα ζητούν να δοθή ψήφος εις τας γυναίκας. Σχετικώς με το ίδιον τούτο θέμα διαπρεπέστατος επιστήμων είχεν άλλοτε αναπτύξη από του βήματος της Βουλής το επιστημονικώς πασίγνωστον, άλλως τε, γεγονός ότι παν θήλο διατελεί εις ανισόρροπο και έξαλλον πνευματικήν κατάστασιν ωρισμένας ημέρας εκάστου μηνός. Επειδή, εν τούτοις, αι ημέραι αύται, δεν συμπύπτουν ως προς όλα τα θήλεα, είναι αδύνατον να ευρεθεί ημέρα πνευματικής ισορροπίας και ψυχικής γαλήνης όλων των θηλέων, ώστε την ευτυχή εκείνην ημέραν να ορίζονται αι εκάστοτε εκλογαί. Η γυναικεία συνεπώς ψήφος είναι πράγμα επικίνδυνον, άρα αποκρουστέον".

("Νέα Ημέρα", 20.3.1928)

Οι

αγώνες των γυναικών για τα δικαιώματα τους

Μετά το τέλος της τουρκικής κυριαρχίας στον ελλαδικό χώρο και με την ίδρυση του ελληνικού κράτους στα 1832, η γυναίκα και πάλι δεν είναι ισότιμη με τον άντρα.

Στους νεότερους χρόνους και συγκεκριμένα στο τέλος του 18^{ου} αιώνα, λίγες μορφωμένες και μαχητικές γυναίκες κινητοποιούνται για ζητήματα ισότητας. Το κίνημα αυτό μαζικοποιείται οριστικά τον 20ο αιώνα με τη γενικότερη ανάπτυξη όλων των προοδευτικών κινημάτων. Η συνειδητοποίηση και η προβολή του αιτήματος για ουσιαστική ισότητα, ατομική, οικογενειακή, επαγγελματική και δημόσια ζωή, η ηθική και κοινωνική απελευθέρωση της γυναίκας, μόλις τις τελευταίες δεκαετίες άρχισε να πραγματοποιείται.

Η γυναίκα πάλεψε για την κατάκτηση συγκεκριμένων ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, ξεκινώντας από το δικαίωμα στην εκπαίδευση αφού η παιδεία ήταν απρόσιτη σε αυτή. Μέχρι τα τέλη του 19^{ου} αιώνα οι γυναίκες ήταν σχεδόν αποκλεισμένες από τη μισθωτή εργασία. Θεωρούνταν άεργες, αφού ούτε αυτή η οικιακή εργασία τους δεν αναγνωρίζονταν, αμόρφωτες και «οπισθοδρομικές», μέσα σε μια κοινωνία που άρχιζε να προβάλλει τις αντίθετες ακριβώς αξίες. Ακόμη και όταν η εργασία τους θεωρήθηκε απαραίτητη για την ανάπτυξη της καπιταλιστικής οικονομίας, τα επαγγέλματα που κοινωνικά τους επιτρέπονταν ήταν τα λεγόμενα «γυναικεία επαγγέλματα», αυτά δηλαδή που αποτελούσαν μια προέκταση του παραδοσιακού ρόλου των γυναικών μέσα στην οικογένεια. Περιορισμένες οι γυναίκες σε εργασίες μονότονες και δίχως δυνατότητα επαγγελματικής εξέλιξης, αλλά ιδιαίτερα κοπιαστικές και ανθυγιεινές αποθαρρύνονταν και αποκλείονταν από εκείνες που απαιτούσαν τεχνική κατάρτιση, μόρφωση και υπευθυνότητα. Ήταν για χρόνια το εφεδρικό εργατικό δυναμικό, τα φτηνά εργατικά χέρια.

Από το τέλος του 19^{ου} αιώνα αρχίζει η γυναίκα σ' όλο τον κόσμο να εισβάλλει στα «αντρικά» επαγγέλματα και στις επιστήμες, να αποκτάει το δικαίωμα της ψήφου και να προωθείται στα δημόσια αξιώματα, ακόμα και στα κυβερνητικά. Η βιομηχανική

επανάσταση άλλαξε τις μεθόδους της παραγωγής και τη θέση της γυναίκας μέσα σ' αυτήν.

Όσον αφορά την Ελλάδα ως το 1917 η γυναίκα δεν μπορούσε να αναλάβει άλλο δημόσιο λειτούργημα εκτός της δασκάλας. Μόλις τις τελευταίες δεκαετίες η Ελληνίδα αρχίζει να κατακτά ένα, ένα τα υπεύθυνα επαγγέλματα και μπαίνει στο στίβο της κοινοτικής και της δημόσιας ζωής. (Μουσούρου, Λ., 1985).

Οι φεμινίστριες της εποχής στα 1922-24 θα οργανώσουν τον αγώνα για την απόκτηση των πολιτικών τους δικαιωμάτων. Τα σχόλια που θα ακουστούν για τη δραστηριότητα τους είναι πολλά και ποικίλα. Το Α' Πανελλαδικό Γυναικείο Συνέδριο, το Μάη του 1946, θα συμπεριλαμβάνει στα αιτήματα του την πολιτική ισότητα των γυναικών. Ο αγώνας των γυναικών, έφερε τα ποθητά αποτελέσματα τον Μάη του 1952 όταν παραχωρήθηκαν πλήρη πολιτικά δικαιώματα στο γυναικείο φύλο.

Οι γυναίκες πλέον έχουν αποκτήσει τη δική τους φωνή στη Βουλή και αντιμετωπίζονται ως ίσα με τους άνδρες άτομα απέναντι στο νόμο. Οι γυναίκες έχουν καταλάβει θέσεις σημαντικές στον επαγγελματικό τομέα, ασχολούνται πλέον και με τα “ανδρικά” επαγγέλματα αλλά και στη δημόσια διοίκηση και δεν διαφοροποιούνται από τους άνδρες ενώ, όσο αφορά την πολιτική, υπάρχουν γυναίκες βουλευτές αλλά και υπουργοί που έχουν παίξει πολύ σημαντικό ρόλο στην πολιτική ζωή.

Μητριαρχικοί πολιτισμοί

Στο παρελθόν εκτός από πατριαρχικές οικογένειες συναντάμε και μητριαρχικές. Χαρακτηριστικό παράδειγμα μίας μητριαρχικής οικογένειας συναντάμε στις αρχές του Μινωικού πολιτισμού (αφού στη συνέχεια η κοινωνία άρχισε να εξελίσσεται σε πατριαρχική).

Ένα από τα πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα μητριαρχικής κοινωνίας, είναι οι αμαζόνες. Σε αυτές αναφέρονται αρχαίοι ιστορικοί όπως ο Ηρόδοτος. Επιπλέον στις κατακτήσεις τους αναφέρεται και ο Ιούλιος Καίσαρας.

Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι οι γυναίκες στην αρχή των χρόνων κατείχαν εξουσία και δύναμη. Όμως στο τέλος υπερίσχυσαν οι άντρες.

Επίλογος

Παρατηρώντας την θέση της γυναίκας στις περισσότερες περιόδους της ελληνικής ιστορίας μπορεί κανείς να διαπιστώσει ότι η γυναίκα αντιμετωπιζόταν διαφορετικά από τους άνδρες και έπρεπε να φτάσουν μέχρι σήμερα για να αποκτήσουν ίσα δικαιώματα. Πολλά και διάφορα έχουν γραφτεί για τις γυναίκες στη διάρκεια της ανθρώπινης ιστορίας, άλλα από τα οποία εκθειάζουν το γυναικείο φύλο και άλλα που μιλούν με τρόπο ταπεινωτικό και ανεπίτρεπτο. Γράφτηκαν ύμνοι συγκινητικοί αλλά και στίχοι προσβλητικοί και βλάσφημοι. Υπήρξαν περίοδοι δόξας, όμως και φαινόμενα καταπίεσης και εκμετάλλευσης. Είναι αλήθεια ότι καθώς οι πολιτισμοί

διαφέρουν μεταξύ τους, διαφέρουν και οι ρόλοι που αναθέτουν στο ένα ή το άλλο φύλο, και οι διάφορες εργασίες, κάποιες από τις οποίες σε μια κοινωνία μπορεί να θεωρούνται «αντρικές» ενώ σε άλλη «γυναικείες». Η μόνη σταθερά για τον καθορισμό αυτών των ρόλων είναι το γεγονός ότι οι γυναίκες, απασχολημένες κατά το μεγαλύτερο μέρος της ζωής τους με τη γέννηση και ανατροφή των παιδιών, ήταν υποχρεωμένες να μένουν κοντά στο χώρο της κατοικίας τους και, συνεπώς, να αναλαμβάνουν τα καθήκοντα που μπορούσαν να εκτελέσουν χωρίς να εγκαταλείπουν την κύρια αποστολή τους. Η άποψη που μέχρι πρόσφατα επικρατούσε για τη θέση της γυναίκας στην αρχαιότητα προέρχεται κυρίως από την εικόνα της ζωής στην Αθήνα της κλασικής περιόδου, και οι περισσότεροι γενίκευαν τα πράγματα και μιλούσαν για μια κατάσταση περίπου τραγική, όπου οι γυναίκες ήταν φυλακισμένες στα απομονωμένα γυναικεία διαμερίσματα των οικιών, ενώ οι άντρες περνούσαν τον καιρό τους αργόσχολοι στην Αγορά, τα γυμναστήρια και τα λουτρά. Αντιθέτως, στα Ομηρικά Έπη, στη Μινωική και στη Μυκηναϊκή εποχή, οι γυναίκες είναι σε πολύ καλή μοίρα. Αγαπούν την οικογένειά τους, συζητούν ελεύθερα μαζί με τους άντρες, επικρατεί η μονογαμία, ο γάμος είναι ιερός και αδιάλυτος, η γυναίκα μπορεί να διαλέξει τον άντρα της, οι συζυγικές σχέσεις βασίζονται σε αμοιβαία αγάπη και εκτίμηση και οι τρόποι συμπεριφοράς των συζύγων παρουσιάζονται απλοί, ευγενικοί και εγκάρδιοι. Η πολυτεκνία θεωρείται μεγάλο αγαθό και ευτυχία, ενώ η ατεκνία μεγάλη συμφορά και εκδήλωση θεικής τιμωρίας. Το ίδιο και στην αρχαία Σπάρτη οι γυναίκες ήταν σχεδόν ίσες με τους άντρες, συγχρωτίζονταν ελεύθερα στο δημόσιο βίο και στους αθλητικούς αγώνες, παντρεύονταν τον άντρα που θα αγαπούσαν και είχαν γνώμη στα πολιτικά και δημόσια πράγματα. Αλλά η σύγχρονη αντίληψη για τη θέση της γυναίκας στην αρχαιότητα στηρίχτηκε περισσότερο στο καθεστώς της κλασικής Αθήνας, που οπωσδήποτε ήταν δυσμενέστερο για τη γυναίκα, αφού πολλά από τα ήθη είχαν διαφθαρεί, ιδιαίτερα μάλιστα σε ό,τι αφορούσε την ανώτερη κοινωνική τάξη. Έχοντας, λοιπόν, την αρχαία Αθήνα ως υπόδειγμα, ως φαίνεται ήταν δύσκολο σε πολλούς να πιστέψουν πως τα πράγματα μπορούσαν να είναι καλύτερα σε άλλες κοινωνίες, και μάλιστα παλαιότερες από αυτήν.

Βιβλιογραφία

<http://www.kethi.gr/>

<http://www.oodegr.com/>

<http://www.imma.edu.gr/>

<http://www.apologitis.com/gr/>

<http://www.pischools.gr/>

<http://www.wikipedia.org>

<http://www.tyxikos.gr/>

<http://www.cycladic-m.gr/>

Βιβλία Ιστορίας Α, Γ Γυμνασίου και Α Λυκείου

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους της Εκδοτικής Αθηνών

Η ΙΣΟΤΗΤΑ ΣΤΟΝ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟ ΤΟΜΕΑ- ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

ΟΜΑΔΑ 4^η

ΚΟΥΤΣΕΛΛΗ ΧΡΥΣΗ
ΜΠΑΚΡΑΤΣΑ ΑΣΗΜΙΝΑ
ΜΠΟΥΛΙΩΝΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ
ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΑ
ΤΑΣΤΣΟΓΛΟΥ ΒΑΡΒΑΡΑ

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3488

Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά στην πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική εκπαίδευση και ανέλιξη, στους όρους και στις συνθήκες εργασίας και άλλες συναφείς διατάξεις.

Άρθρο 1

Πεδίο εφαρμογής

Οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται στα άτομα που απασχολούνται ή είναι υποψήφια για απασχόληση στον ιδιωτικό, καθώς και στο Δημόσιο και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως αυτός εκάστοτε οριοθετείται από τις κείμενες διατάξεις, με οποιαδήποτε σχέση εργασίας ή μορφή απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της σύμβασης έργου και της έμμισθης εντολής, και ανεξάρτητα από τη φύση των παρεχόμενων υπηρεσιών, καθώς και στα άτομα που ασκούν ελευθέρια επαγγέλματα. Οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται, επίσης, στα άτομα που λαμβάνουν επαγγελματική εκπαίδευση ή είναι υποψήφια για επαγγελματική εκπαίδευση οποιουδήποτε είδους και μορφής.

Άρθρο 2

Αρχή ίσης μεταχείρισης - Απαγόρευση διακρίσεων

1. Απαγορεύεται κάθε μορφής άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου, σε συσχετισμό ιδίως με την οικογενειακή κατάσταση, σε όλους τους τομείς που περιλαμβάνονται στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου, όπως εξειδικεύονται στις κατωτέρω διατάξεις.
2. Η παρενόχληση και η σεξουαλική παρενόχληση συνιστούν διάκριση λόγω φύλου και απαγορεύονται. Το γεγονός ότι κάποιος απορρίπτει ή υποκύπτει σε παρόμοια συμπεριφορά δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως βάση για να ληφθεί απόφαση που θίγει το εν λόγω πρόσωπο.
3. Η εντολή που ενέχει διάκριση εις βάρος ενός προσώπου λόγω φύλου συνιστά διάκριση κατά την έννοια του παρόντος νόμου.
4. Δεν συνιστά διάκριση η λήψη ή η διατήρηση ειδικών ή θετικών μέτρων με σκοπό την εξάλειψη τυχόν υφιστάμενων διακρίσεων εις βάρος του λιγότερο εκπροσωπούμενου φύλου και την επίτευξη της ουσιαστικής ισότητας στους τομείς που περιλαμβάνονται στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου, όπως εξειδικεύονται στις κατωτέρω διατάξεις.

5. Δεν θίγονται με τον παρόντα νόμο ειδικές διατάξεις νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών που ρυθμίζουν θέματα προστασίας της εγκυμοσύνης και της μητρότητας ή την προστασία της πατρότητας ή την προστασία της οικογενειακής ζωής.

Άρθρο 3

Πρόσβαση στην απασχόληση

Συνθήκες και όροι απασχόλησης

1. **Απαγορεύεται κάθε μορφής άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου ή λόγω οικογενειακής κατάστασης**, όσον αφορά στους όρους πρόσβασης στη μισθωτή ή μη απασχόληση ή γενικά στην επαγγελματική ζωή, περιλαμβανομένων των κριτηρίων επιλογής και των όρων πρόσληψης, ανεξαρτήτως του κλάδου δραστηριότητας και σε όλα τα επίπεδα της επαγγελματικής ιεραρχίας.

2. **Απαγορεύεται κάθε αναφορά στο φύλο ή στην οικογενειακή κατάσταση** ή η χρήση κριτηρίων και στοιχείων που καταλήγουν σε άμεση ή έμμεση διάκριση με βάση το φύλο, σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου

3 του παρόντος νόμου, όσον αφορά στις δημοσιεύσεις, αγγελίες, διαφημίσεις, προκηρύξεις, εγκυκλίους και κανονισμούς, που αφορούν σε επιλογή προσώπων για την κάλυψη κενών θέσεων εργασίας, την παροχή εκπαίδευσης ή επαγγελματικής κατάρτισης ή τη χορήγηση επαγγελματικών αδειών.

3. **α) Ο εργοδότης δεν μπορεί να αρνηθεί την πρόσληψη γυναίκας λόγω εγκυμοσύνης ή μητρότητας**. Σε εργασίες όπου για την πρόσληψη απαιτείται η προσκόμιση ιατρικής βεβαίωσης, η έγκυος προσλαμβάνεται χωρίς την ιατρική αυτή βεβαίωση, εφόσον οι ιατρικές εξετάσεις που απαιτούνται είναι επικίνδυνες για την υγεία της ίδιας ή του εμβρύου. Στην περίπτωση αυτή, η προσκόμιση της ιατρικής βεβαίωσης γίνεται μετά τη λήξη της άδειας μητρότητας, με την επιφύλαξη των διατάξεων του π.δ. 176/1997 (ΦΕΚ 150 Α') και του π.δ.41/2003 (ΦΕΚ 44 Α').

β) Η εργαζόμενη που έχει λάβει άδεια μητρότητας δικαιούται, μετά το πέρας της άδειας αυτής, να επιστρέψει στη θέση εργασίας της ή σε ισοδύναμη θέση, με τους ίδιους επαγγελματικούς όρους και συνθήκες, και να επωφεληθεί από οποιαδήποτε βελτίωση των συνθηκών εργασίας, την οποία θα εδικαιούτο κατά την απουσία της.

γ) Η ανωτέρω προστασία ισχύει και για τους εργαζόμενους γονείς που κάνουν χρήση γονικής άδειας ανατροφής παιδιού.

δ) Τυχόν λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση γυναίκας λόγω εγκυμοσύνης ή μητρότητας, κατά την έννοια των προεδρικών διαταγμάτων 176/1997 και 41/2003, ή γονέων λόγω γονικής άδειας ανατροφής ή λόγω άδειας φροντίδας παιδιού, συνιστά διάκριση κατά την έννοια του παρόντος νόμου.

Άρθρο 4

Ισότητα αμοιβών

1. Άνδρες και γυναίκες δικαιούνται ίση αμοιβή για ίσης αξίας εργασία.

2. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, ως «αμοιβή» νοούνται οι πάσης φύσεως μισθοί και αποδοχές και όλα τα άλλα οφέλη που παρέχονται άμεσα ή έμμεσα από κάθε πηγή, σε χρήματα ή σε είδος, από τον εργοδότη στον εργαζόμενο, εξαιτίας ή και με αφορμή την απασχόληση του τελευταίου.

3. α) Όταν χρησιμοποιείται σύστημα επαγγελματικής κατάταξης για τον καθορισμό των αμοιβών, το σύστημα αυτό πρέπει να βασίζεται σε κοινά κριτήρια για εργαζόμενους άνδρες και γυναίκες και να επιβάλλεται κατά τρόπο που να αποκλείει τις διακρίσεις που βασίζονται στο φύλο.

β) Κατά το σχεδιασμό και την εφαρμογή συστημάτων αξιολόγησης του προσωπικού που συνδέονται με τη μισθολογική εξέλιξη του, πρέπει να τηρείται η αρχή της ίσης μεταχείρισης και να μην επιτρέπεται διάκριση λόγω φύλου ή οικογενειακής κατάστασης.

4. Το εδάφιο δ' της παρ. 4 του άρθρου 1 του π.δ.527 της 24/26.11.1984 (ΦΕΚ 184 Α'), όπως τροποποιήθηκε, συμπληρώθηκε και ισχύει, τροποποιείται ως εξής:

«Αν η επιμέλεια των παιδιών έχει ανατεθεί με δικαστική απόφαση σε τρίτο πρόσωπο, το επίδομα καταβάλλεται στο τρίτο αυτό πρόσωπο, έστω και αν δεν εργάζεται.»

Άρθρο 5

Λύση της σχέσεως εργασίας και της υπαλληλικής σχέσεως

Απαγορεύεται η καταγγελία ή η με οποιονδήποτε τρόπο λύση της σχέσεως εργασίας και της υπαλληλικής σχέσεως, καθώς και κάθε άλλη δυσμενής μεταχείριση και α) για λόγους φύλου ή οικογενειακής κατάστασης, β) όταν συνιστά εκδικητική συμπεριφορά του εργοδότη, λόγω μη ενδοτικότητας του εργαζομένου σε σεξουαλική ή άλλη παρενόχληση σε βάρος του, σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 3 του παρόντος νόμου, γ) όταν γίνεται ως αντίδραση του εργοδότη εξαιτίας της μαρτυρίας ή οποιασδήποτε άλλης ενέργειας εργαζομένου ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης αρχής, που άπτεται της εφαρμογής του παρόντος ή άλλου νόμου.

Άρθρο 6

Έννομη προστασία

1. Κάθε πρόσωπο που θεωρεί ότι ζημιώθηκε από τη μη τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης, ακόμη και αν η σχέση στο πλαίσιο της οποίας φέρεται ότι σημειώθηκε η διάκριση έχει λήξει, έχει δικαίωμα δικαστικής προστασίας, καθώς και δικαίωμα

διοικητικής προσφυγής ενώπιον των αρμόδιων αρχών, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών διαμεσολάβησης από τον φορέα του άρθρου 13 του παρόντος νόμου, για την πραγμάτωση των εκ του παρόντος νόμου υποχρεώσεων. Η άσκηση των δικαιωμάτων αυτών δεν θίγει τις προβλεπόμενες προθεσμίες δικαστικής και διοικητικής προσφυγής.

2. Συνδικαλιστικά σωματεία, άλλα νομικά πρόσωπα και ενώσεις προσώπων, που έχουν συναφές έννομο συμφέρον, βάσει του σκοπού τους, μπορούν, με τη συναίνεση του θιγομένου από παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών κατά τον παρόντα νόμο, να ασκούν στο όνομα του προσφυγή ενώπιον των αρμόδιων διοικητικών ή ανεξάρτητων αρχών, ως και να παρεμβαίνουν προς υπεράσπιση του. Επίσης, μπορούν να ασκήσουν παρέμβαση υπέρ αυτού ενώπιον των δικαστηρίων.

Άρθρο 7

Φορέας παρακολούθησης της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στο πεδίο εφαρμογής και κατά τους ορισμούς του παρόντος νόμου ορίζεται ο Συνήγορος του Πολίτη.

Άρθρο 8

Διοικητικές και ποινικές κυρώσεις

1. Η παραβίαση της κατά τον παρόντα νόμο απαγόρευσης διακρίσεων λόγω φύλου γεννά, εκτός των άλλων, και αξίωση προς πλήρη αποζημίωση του θύματος, η οποία θα καλύπτει την υλική και ηθική βλάβη και κάθε θετική ή αποθετική ζημία. Οι διαφορές της παρούσας παραγράφου εκδικάζονται κατά τη διαδικασία των εργατικών διαφορών.

2. Η παραβίαση της κατά τον παρόντα νόμο απαγόρευσης διακρίσεων λόγω φύλου από πρόσωπο που ενεργεί ως εργοδότης ή από τον ασκούντα το διευθυντικό δικαίωμα ή εκπρόσωπο ή προστηθέντα υπ' αυτών, κατά τη σύναψη ή άρνηση σύναψης εργασιακής σχέσης ή κατά τη διάρκεια, λειτουργία, εξέλιξη ή λύση αυτής, συνιστά παραβίαση της εργατικής νομοθεσίας και κατά

την έννοια του άρθρου 16 του ν. 2639/1998 (ΦΕΚ 205 Α') όπως ισχύει, για την οποία επιβάλλονται οι προβλεπόμενες στο άρθρο αυτό διοικητικές κυρώσεις σύμφωνα με τα κριτήρια της παραγράφου 3 αυτού.

3. Η παραβίαση της κατά τον παρόντα νόμο απαγόρευσης διακρίσεων λόγω φύλου συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα υπαλλήλου κατά την έννοια του άρθρου 107 παρ. 1 του Υπαλληλικού Κώδικα, όπως ισχύει.

4. Όποιος τελεί την πράξη της παραγράφου 1 του άρθρου 337 του Ποινικού Κώδικα, εκμεταλλευόμενος την εργασιακή θέση του παθόντος ή τη θέση προσώπου που έχει ενταχθεί σε διαδικασία αναζήτησης θέσης εργασίας διώκεται κατ' έγκληση και τιμωρείται με φυλάκιση από έξι (6) μήνες μέχρι τρία (3) έτη και με χρηματική ποινή τουλάχιστον χιλίων (1.000) ευρώ.

Άρθρο 9

Βάρος απόδειξης

Όταν ένα πρόσωπο που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου ισχυρίζεται ότι υφίσταται μεταχείριση που ενέχει διάκριση λόγω φύλου, κατά τις ανωτέρω διατάξεις, και επικαλείται, ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης αρμόδιας αρχής, γεγονότα ή στοιχεία από τα οποία πιθανολογείται άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου, ή ότι εκδηλώθηκε σεξουαλική ή άλλη παρενόχληση κατά την έννοια του παρόντος νόμου, ο καθ' ου φέρει το βάρος να θεμελιώσει στο δικαστήριο ή σε άλλη αρμόδια αρχή, ότι δεν υπήρξε παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών.
Η ανωτέρω ρύθμιση δεν ισχύει στην ποινική διαδικασία.

Ισότητα των δύο φύλων

Είμαστε τελικά ίσοι;

Μέλη ομάδας

Καρπάτση Χριστίνα

Μπουγονικολού Κατερίνα

Μπουλιώνη Δέσποινα

Παπαρνάκη Μαρίζα

Ισότητα των δύο φύλων

Δεν ήταν λίγοι/ες εκείνοι/ες που μιλάνε για το τέλος του φεμινισμού .Μιλάνε για το τέλος των προνομίων του άνδρα ,μιλάνε για κρίση του ανδρισμού. Μιλάνε για εξαφάνιση των παραδοσιακών ρόλων της γυναίκας. Μιλάνε σαν να μην υπάρχει πια ανισότητα, σαν η γυναίκα να έχει ίσες ευκαιρίες και κοινωνικές δυνατότητες .Μιλάνε για ένα κόσμο unisex.Όμως πράγματι είναι έτσι;

Σήμερα το κυρίαρχο σύνθημα είναι «οι γυναίκες είναι ίσες αν και διαφορετικές» ενώ καινούρια είναι η εικόνα με την οποία η γυναίκα αντιλαμβάνεται τον εαυτό της.

Υπάρχει όμως ισότητα των δυο φύλων σε όλες τις περιόδους της ζωής τους; Ας πούμε για παράδειγμα:

- Στο σπίτι
- Στην οικογένεια
- Στον εργασιακό χώρο
- Στην επαγγελματική σταδιοδρομία
- Στην ανατροφή των παιδιών

Μερικά από αυτά τα ερωτήματα απάντησαν οι μαθητές του Λυκείου για να καταλήξουμε και να μπορέσουμε να δώσουμε την απάντηση που όλοι, μικροί και μεγάλοι προσπαθούμε να αποτυπώσουμε. Υπάρχει πλέον φεμινισμός ή με άλλα λόγια, είμαστε τελικά ίσοι;

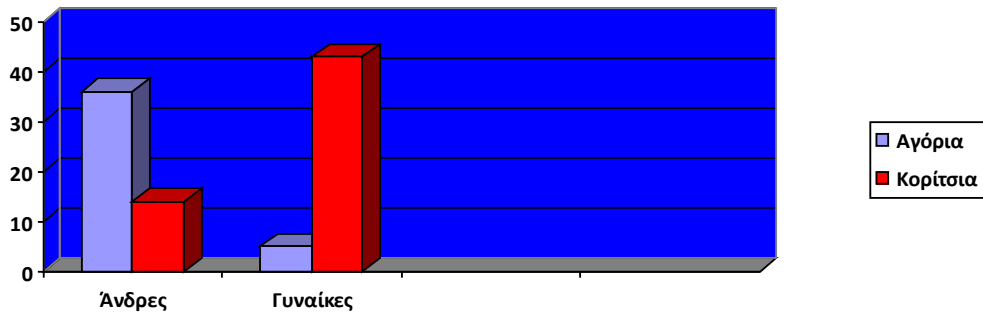
Ερωτήθηκαν και απάντησαν: **Αγόρια 41   Κορίτσια 57**

1. Ποιο πιστεύετε ότι είναι το ισχυρότερο φύλο;

Αγόρια: Άνδρες 36 Γυναίκες 5

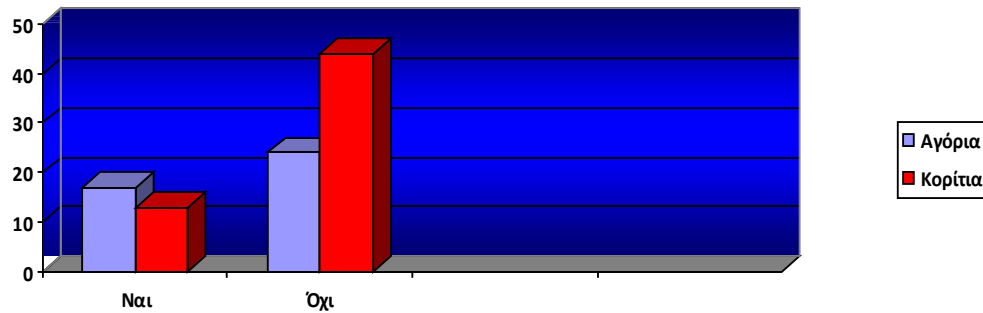
Κορίτσια: 14 43

2. Ποιο φύλο υπερισχύει στην οικογένειά σας;

Αγόρια: Άνδρες 27 Γυναίκες 24

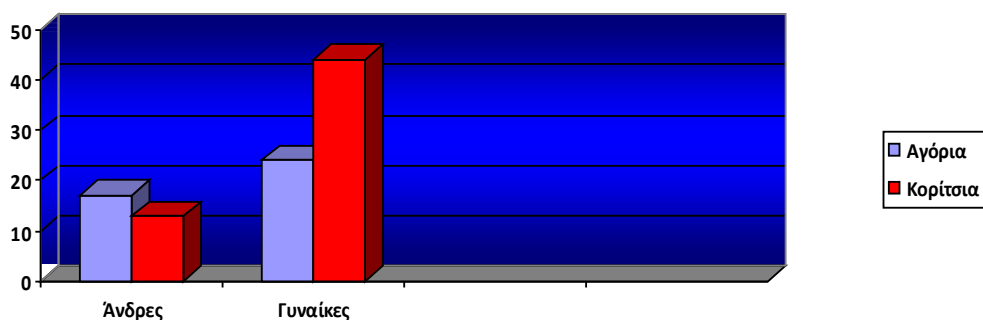
Κορίτσια: 19 38

3. Πιστεύετε ότι οι άνδρες και οι γυναίκες έχουν ίση αντιμετώπιση στον εργασιακό χώρο;

Αγόρια: Ναι 17 Όχι 24

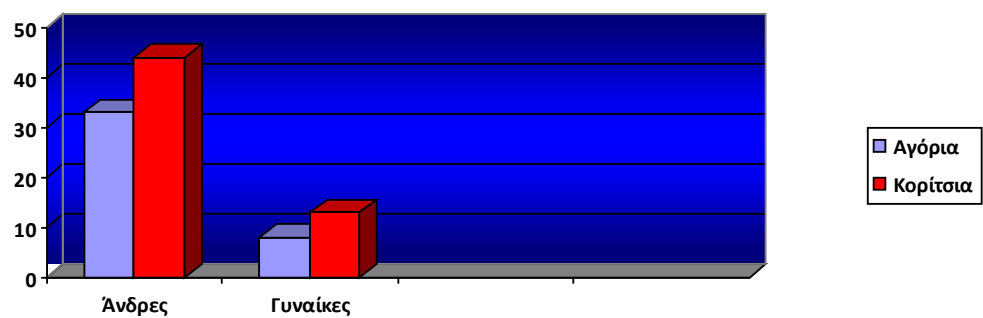
Κορίτσια: 13 44

4. Περισσότερες ευκαιρίες δίνονται:

Αγόρια: στους άνδρες 33 στις γυναίκες 8

Κορίτσια: 44 13

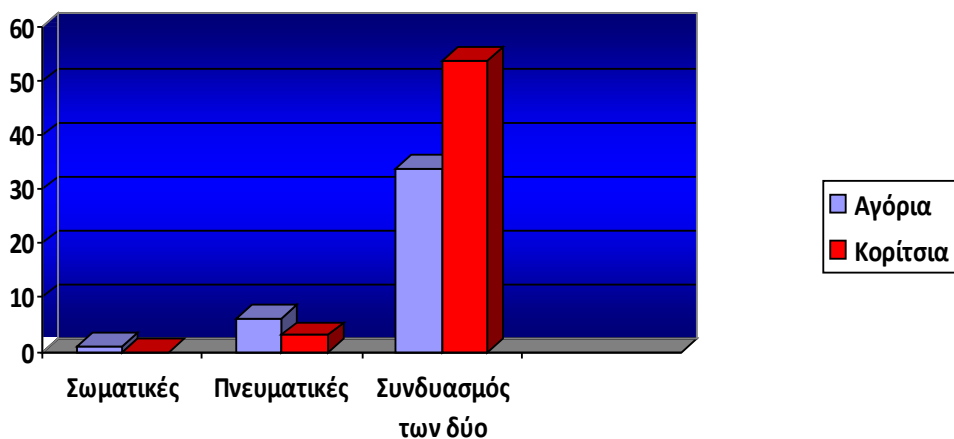

5. Η επιλογή επαγγέλματος προϋποθέτει ικανότητες:

α. σωματικές β. πνευματικές γ. συνδυασμό και των δύο

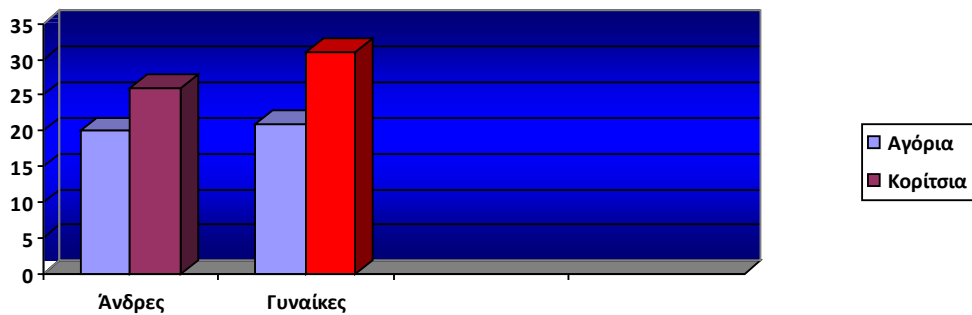
Αγόρια: 1 6 34

Κορίτσια: 0 3 54

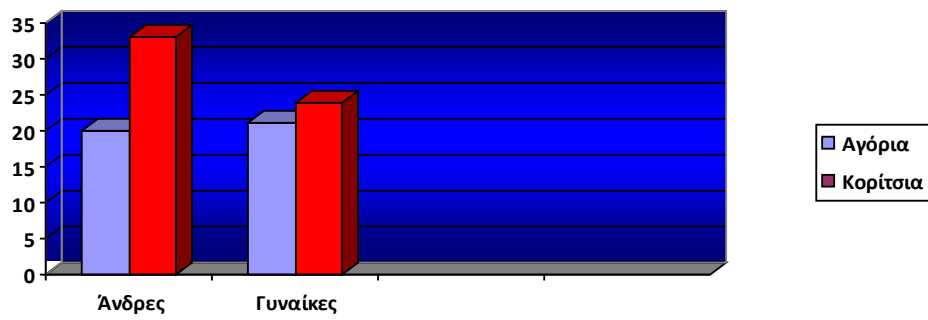
6. Οι αποφάσεις στην οικογένεια παίρνονται από: τον άνδρα τη γυναίκα

Αγόρια:	20	21
Κορίτσια:	26	31

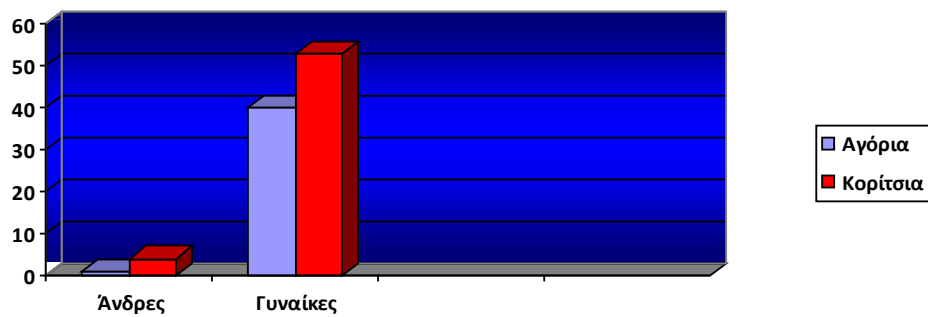

7. Ποιος κάνει τις παρακάτω οικογενειακές δουλειές :

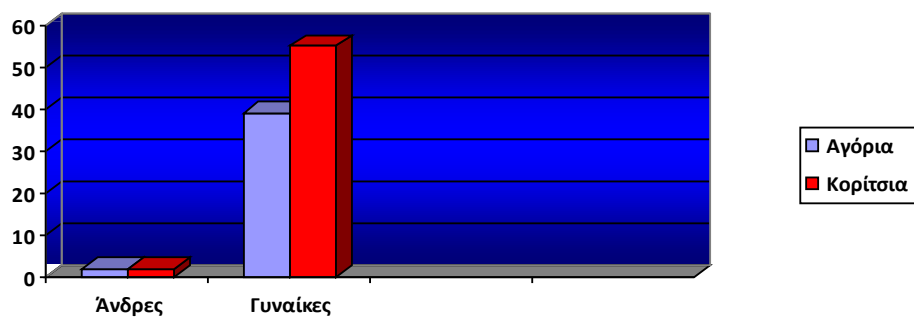
α. Πετά τα σκουπίδια: Αγόρια: Άνδρες 20 Γυναίκες 21
 Κορίτσια: 33 24

β. Πλένει τα πιάτα: Αγόρια: Άνδρες 1 Γυναίκες 40
 Κορίτσια: 4 53

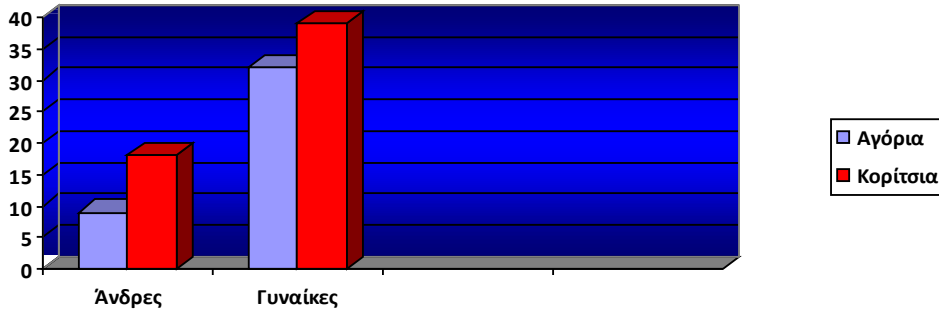

γ. Πλένει τα ρούχα: Αγόρια: Άνδρες 2 Γυναίκες 39
 Κορίτσια: 2 55

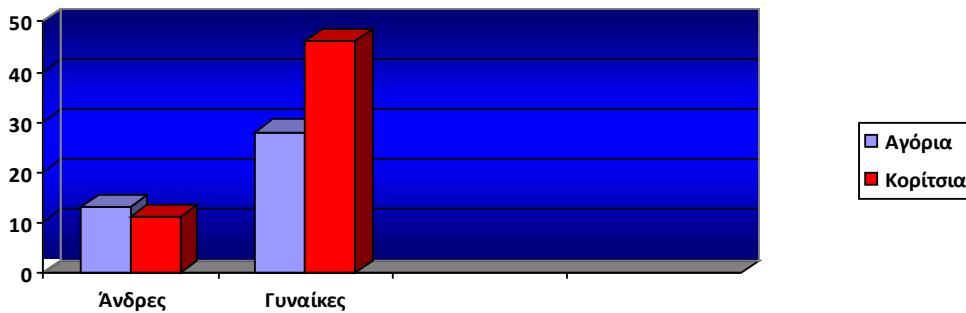
δ. Κάνει τα ψώνια:

Αγόρια:	Άνδρες 9	Γυναίκες 32
Κορίτσια:	18	39

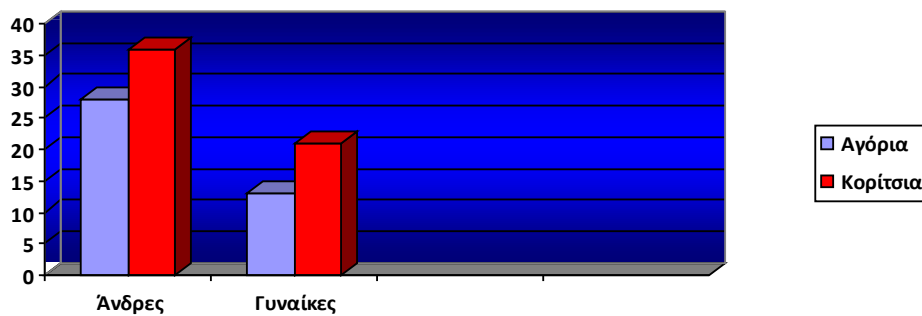
ε. Πηγαίνει τα παιδιά στο γιατρό:

Αγόρια:	Άνδρες 13	Γυναίκες 28
Κορίτσια:	11	46

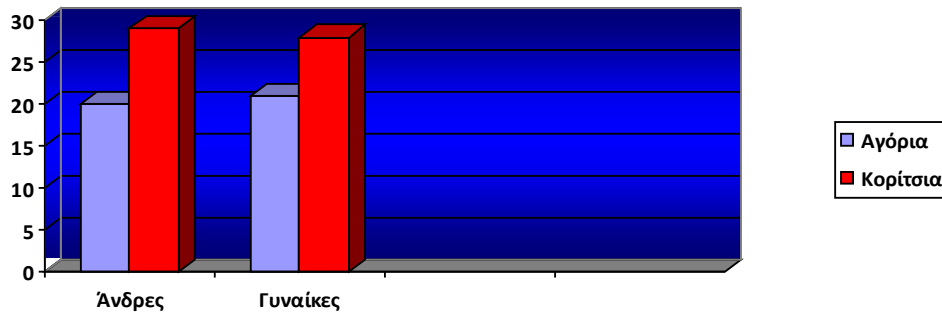
στ. Πληρώνει τους λογαριασμούς:

Αγόρια:	Άνδρες 28	Γυναίκες 13
Κορίτσια:	36	21

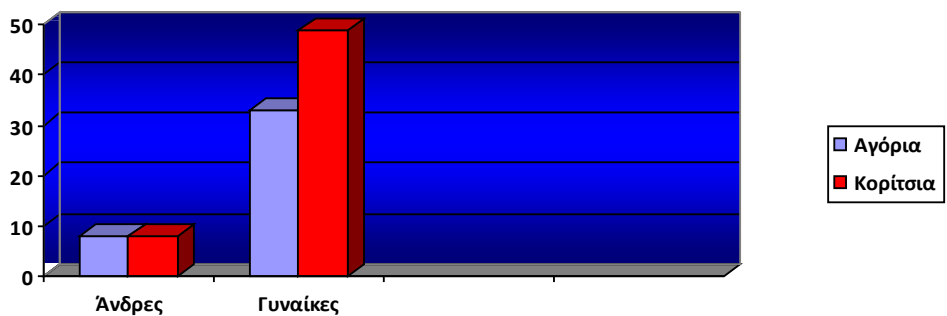
ζ. Περιποιείται τον κήπο:

Αγόρια: Άνδρες 20 Γυναίκες 21
Κορίτσια: 29 28

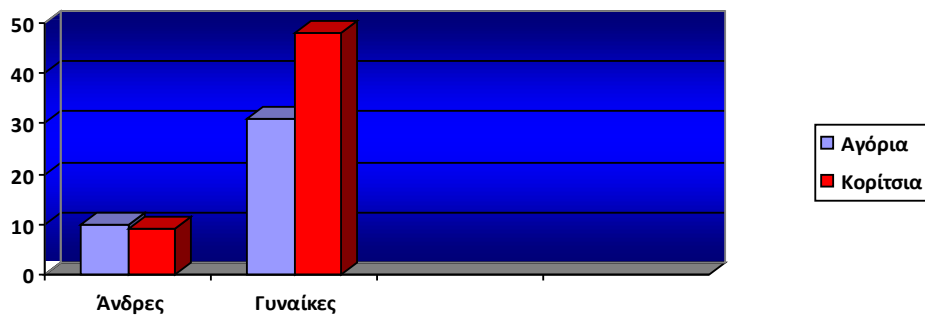
η. Αγοράζει τα ρούχα των παιδιών:

Αγόρια: Άνδρες 8 Γυναίκες 33
Κορίτσια: 8 49

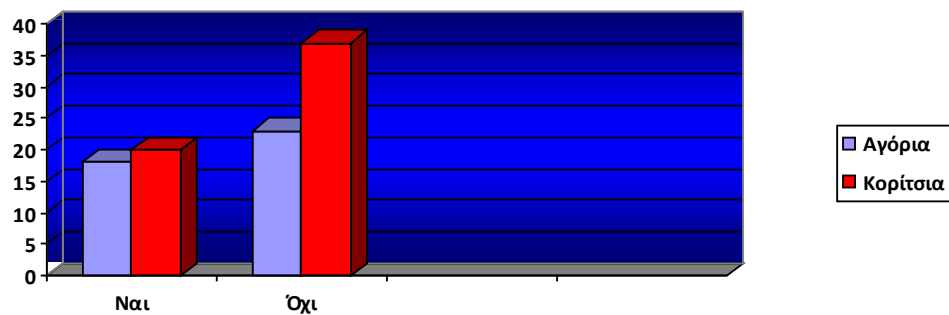
θ. Ενημερώνεται από το σχολείο για τη φοίτηση των παιδιών:

Αγόρια: Άνδρες 10 Γυναίκες 31
Κορίτσια: 9 48

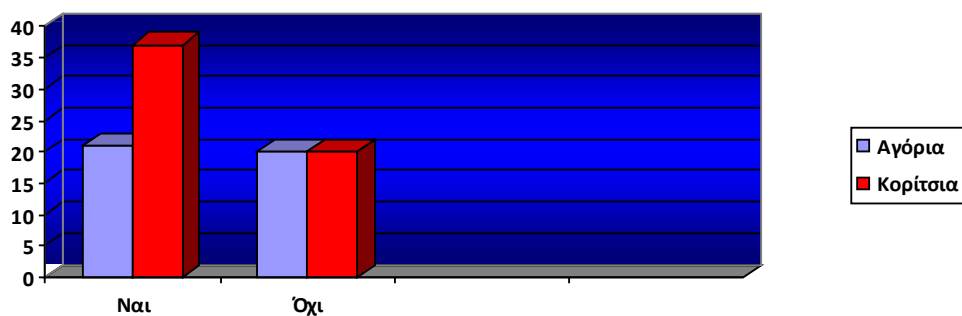
8. Τα επαγγέλματα διακρίνονται σε ανδρικά και γυναικεία;

Αγόρια: Ναι 18   Όχι 23
 Κορίτσια: 20   37

9. Η ύπαρξη παιδιών εμποδίζει την επαγγελματική σταδιοδρομία της γυναίκας;

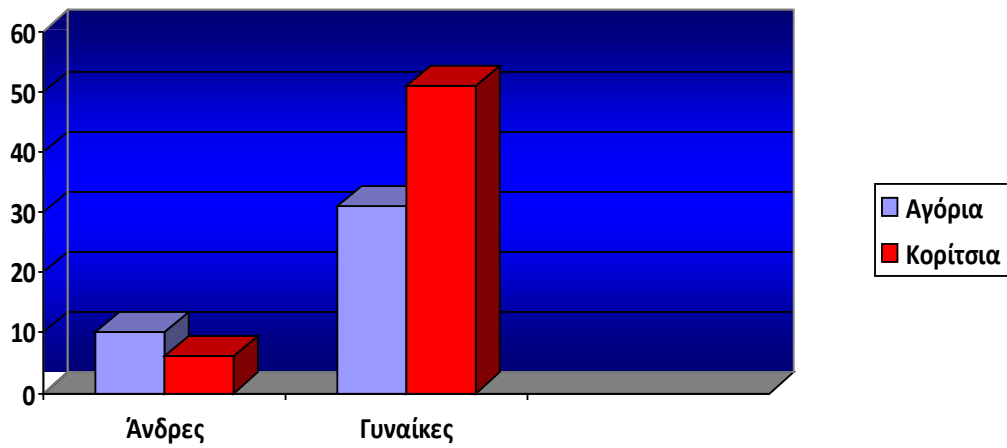
Αγόρια: Ναι 21   Όχι 20
 Κορίτσια: 37   20

10. Για την ανατροφή των παιδιών ευθύνονται οι:

Αγόρια: Άνδρες 10   Γυναίκες 31
 Κορίτσια: 6   51

Βιβλιογραφία

<http://www.kethi.gr/>

<http://www.oodegr.com/>

<http://www.imma.edu.gr/>

<http://www.apologitis.com/gr/>

<http://www.pischools.gr/>

<http://www.wikipedia.org>

Η ΟΠΤΙΚΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ

ΜΠΑΜΠΑΛΗ ΕΛΕΝΗ
ΜΠΟΥΤΖΟΥΚΑ ΜΑΡΙΑ
ΠΑΠΑΛΑΖΑΡΟΥ ΑΝΤΙΓΟΝΗ
ΣΥΡΜΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ
ΤΖΑΧΟ ΠΑΜΕΛΑ

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ:
2011-2012

H

ΟΠΤΙΚΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

Εργασιακές ονομάζονται οι σχέσεις οι οποίες αναπτύσσονται στο πλαίσιο ενός επαγγελματικού χώρου και συνήθως προδιαγράφονται απ' τις οργανωτικές δομές και τους κανόνες του συγκεκριμένου χώρου. Αναπτύσσονται ανεξάρτητα απ' τη θέληση του ατόμου, καθώς εντάσσονται συχνά στις απαιτήσεις και τα καθήκοντα της εργασίας του.

Ανέκαθεν η οργάνωση και διατήρησή τους ήταν ένα θέμα λεπτό και απαιτητικό. Η κατάσταση έγινε ακόμα πιο δυσχερής με την είσοδο των γυναικών στην αγορά εργασίας που ξεκίνησε με τη βιομηχανική επανάσταση και έκτοτε αυξάνει και πληθαίνει. Οι ετερόφυλες εργασιακές σχέσεις αποτελούν ιδιαίτερη πρόκληση και για τα δυο φύλα.

Ποιοι όμως είναι οι λόγοι που τις καθιστούν τόσο «δύσκολες» και συχνά ανεπιτυχείς; Πρώτα απ' όλα η γυναικεία συμμετοχή στον τομέα της εργασίας, έναν τομέα κατά

παράδοση ανδροκρατούμενο δημιούργησε- και συνεχίζει να δημιουργεί στις μέρες μας -πλήθος αρνητικών κυρίως συναισθημάτων στους άνδρες εργαζομένους.

Καταρχάς, χαρακτηριστική και ιδιαίτερα συνηθισμένη είναι η αμφισβήτηση που δείχνουν οι άνδρες απέναντι στην ικανότητα του «ασθενούς» φύλου να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των διάφορων επαγγελμάτων, λόγω της σωματικής διάπλασης του και του συναισθηματισμού του. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να τοποθετούνται κατά κανόνα άνδρες στις υψηλόβαθμες διοικητικές θέσεις και σε αυτούς να αναθέτονται υπεύθυνες εργασίες. Οι γυναίκες προϊστάμενοι αντιμετωπίζονται συνήθως με καχυ- αλλά και ειρωνεία.

Εκτός από αυτό οι άνδρες αισθάνονται εισαγωγή των γυναικών στην εργασία τη δική τους θέση, αφού πολλές αντίθεση με τις βαθιά ριζωμένες πεποιθήσεις τους οι γυναίκες συνάδελφοι αποδεικνύονται ικα- και μεθοδικότερες. Προσπαθούν τότε «μειώσουν» και τις υποτιμούν, για να ικανοποιήσουν τον εγωισμό τους. Συμπεριφέρονται αλαζονικά και κάνουν τις συναδέλφους τους να νιώθουν άβολα.

ποψία

πως η
απειλεί
φορές σε

νότατες
να τις

Τέλος, δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που οι άνδρες δυσκολεύονται να παρακάμψουν τη φυσική έλξη που νιώθουν για το άλλο φύλο, για να αποδώσουν σωστά στην εργασιακή συνεργασία με κάποια γυναίκα. Τα αλληλοσυγκρουόμενα συναισθήματα ευθύνης και σεξουαλικότητας τους προκαλούν νευρικότητα ή αδράνεια. Σε ακραίες περιπτώσεις παρατηρούνται ακόμη και φαινόμενα σεξουαλικής κακοποίησης.

Οι γυναίκες απ' τη δική τους πλευρά αντιμετωπίζουν και αυτές δυσκολίες συνύπαρξης με το άλλο φύλο στην εργασία για διαφορετικούς λόγους. Η είσοδος τους σε χώρους ανδροκρατούμενους δημιουργεί μέσα τους αίσθημα ανασφάλειας. Φοβούνται πως ίσως δε θα μπορέσουν να κατακτήσουν τη θέση που τους αξίζει μεταξύ των ανδρών.

Πιστεύουν ότι όσο καλύτερα «κρύψουν» τη θηλυκότητα τους έτσι ώστε να μην ξεχωρίζουν απ' το σύνολο τόσο μεγαλύτερες είναι οι πιθανότητες επικράτησης. Υιοθετούν ανδρικές συμπεριφορές, μιλούν με ανδρικό τρόπο, συχνά ντύνονται και με

ανδρικά ρούχα. Μάλιστα συχνά παρατηρείται το φαινόμενο οι γυναίκες ,παρόλο που είναι φύσει πιο ευαίσθητες να γίνονται ιδιαίτερα σκληρές και τυπικές ως προϊστάμενοι αλλά και ανταγωνιστικές σε ακραίο βαθμό. Σε αυτή τους τη στάση οφείλεται ο συχνός χαρακτηρισμός τους ως «στρίγγλες».

Φυσικά όπως στους άνδρες δημιουργούνται και σε αυτές προβλήματα λόγω της σεξουαλικότητας που όσο και να γίνεται προσπάθεια να περιορίζεται κατά τη διάρκεια της εργασίας δεν είναι πάντα εφικτό. Ερωτικά συναισθήματα για άντρες συναδέλφους τους τις οδηγούν σε μεροληπτικές και χαμηλή απόδοση λόγω αποσυντονισμού.

Αυτές είναι σε γενικές γραμμές οι ιδιαιτερότητες των ετεροφυλικών εργασιακών σχέσεων που τις καθιστούν τόσο επισφαλείς και αβέβαιες. Πρέπει να σημειωθεί πως με την πάροδο του χρόνου η κατάσταση

βελτιώνεται αισθητά, καθώς η συμμετοχή της γυναίκας στην εργασία παγιώνεται και γίνεται «φυσική» πραγματικότητα. Παρόλα αυτά η μη ισότιμη αντιμετώπιση όχι μόνο της γυναίκας απ' τον άνδρα αλλά και αντίστροφα θεμελιώνεται σε διαχρονικές αξίες και δύσκολα θα ελαχιστοποιηθεί.

ΤΑ ΔΥΟ ΦΥΛΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙ-

Η γυναικεία μορφή είναι συνυφασμένη πραότητα και με την μακαριότητα στα δημόσια ζητήματα. Η ιστορική αναζήτηση λίγες προβάλλουν μία δυναμική παρουσία αποτελεσματική δράση. Σήμερα μάλλον συνηθισμένο το θέαμα γυναικείων παρουσιών στις σίτες της δημόσια ζωής και φυσικά της πολιτικής.

ΚΗ

σμένη με

Κατά
γυναίκες
και
είναι

διαδικα-

Παρόλα αυτά ο ήπιος χαρακτήρας των γυναικών και η μη διεκδικητικότητά τους επιτρέπει στους άνδρες να τις υποτιμούν και να αποφεύγουν να τις τοποθετούν σε αξιόλογες θέσεις. Η ύπαρξη γυναικών στην ηγεσία πολιτικών κομμάτων είναι σπάνια. Για παράδειγμα μόνο ένα από τα επτά μεγάλα πολιτικά κόμματα της Ελλάδας έχει γυναίκα αρχηγό. Ωστόσο δεν είναι μόνο οι άντρες αλλά και οι ίδιες οι γυναίκες που συνηγορούν σε αυτήν την άδικη κατάσταση.

Απ' τη μια μεριά υποτιμούν τους εαυτούς τους και απ' την άλλη κατηγορούν τους άνδρες πως είναι κάθετοι και απόλυτοι στις απόψεις τους χωρίς όμως αυτές να προτείνουν ουσιαστικές λύσεις.

ΤΑ ΔΥΟ ΦΥΛΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η πλειονότητα των εκπαιδευτικών, τουλάχιστον στη σύγχρονη Ελλάδα είναι γυναίκες. Αυτό οφείλεται στο γεγονός πως ο ρόλος της γυναίκας ως εκπαιδευτικού συνδέεται με το ρόλο της ως μητέρας, διευκολύνοντας τη να λειτουργήσει αποτελεσματικά. Αυτός είναι ο λόγος της υπεροχής των γυναικών έναντι των ανδρών.

Συχνά οι γυναίκες θεωρούν κατώτερους τους άνδρες στο φιλολογικό τομέα και το ίδιο ισχύει για τους άνδρες στον τομέα των θετικών επιστημών. Ωστόσο στις διευθυντικές θέσεις συμμετέχουν ισότιμα και τα δυο φύλα.

ΤΑ ΔΥΟ ΦΥΛΑ ΣΤΗΝ ΙΑΤΡΙΚΗ

Ένας από τους παραδοσιακούς ρόλους της γυναίκας είναι και η φροντίδα των μελών της οικογένειάς της, τόσο στην υγεία όσο και στην ασθένεια. Παρόλα αυτά εντοπίζονται περισσότεροι άνδρες στο ιατρικό επάγγελμα, ενώ οι γυναίκες υποτιμούνται και παραγκωνίζονται. Για παράδειγμα οι περισσότερες γυναίκες ασχολούνται με τη νοσηλευτική σε αντίθεση με τους άνδρες που έχουν κυρίαρχο ρόλο σε πιο απαιτητικούς κλάδους της ιατρικής.

Οι γυναίκες γιατροί συχνά αντιμετωπίζονται με καχυποψία και αμφισβήτηση τόσο απ' τους άνδρες συναδέλφους τους όσο και απ' τους ασθενείς τους.

ΤΑ ΔΥΟ ΦΥΛΑ ΣΤΟ ΣΤΡΑΤΙΩ-ΤΟΜΕΑ

Ο στρατιωτικός τομέας είναι ένας που από πολύ παλιά θεωρούνταν κατεξοχήν ανδρικός λόγω κυρίως σωματικής δύναμης που απαιτείται επιτύχει κανείς σε αυτόν. Οι γυναίκες παρά τις γνώσεις, τα προσόντα και τη δύναμη τους δεν κατάφεραν να αποκτήσουν όσα δικαιούνται.

ΤΙΚΟ

χώρος

της

για να

Λόγω της φύσης τους (ευαίσθητες, τρυφερές, φυγόπνες κλπ.) παρουσιάζουν αδυναμία στο χειρισμό επίπονων, ψυχοφθόρων ή τραυματικών καταστάσεων. Εκφράζονται επιφυλάξεις για το πόσο η γυναίκα είναι ικανή να σκοτώσει ένα συνάνθρωπο της. Εκτός από αυτό ο γυναικείος σωματότυπος αλλά και γυναικεία περιοδικά προβλήματα καθιστούν συχνά τη γυναίκα ανήμπορη να εκτελέσει τις στρατιωτικές της υποχρεώσεις. Τα τελευταία όμως χρόνια παρατηρείται βαθμιαία εξίσωση στον αριθμό των ανδρών και γυναικών που υπηρετούν στο στρατό.

Η ΟΠΤΙΚΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Στη σύγχρονη κοινωνία η υποβάθμιση της γυναίκας και η πίστη για την ανωτερότητα του ανδρικού φύλου είναι παρελθόν. Η ισότητα των δύο φύλων θεωρητικά τουλάχιστον είναι πραγματικότητα. Ωστόσο στην πράξη, παρά τα βήματα που έχουν γίνει και τους αγώνες των φεμινιστικών οργανώσεων, δεν μπόρεσε να επιτευχθεί η τέλεια ισοτιμία της γυναίκας με τον άνδρα. Έτσι λοιπόν, λόγω της μυϊκής διαφοράς, και όχι μόνο, μέχρι και οι εργασίες διαφοροποιούνται και αναθέτονται άλλες στην γυναίκα και άλλες στον άνδρα. Κατά την γνώμη μου, στην σημερινή κοινωνία το αγόρι έχει περισσότερες ευθύνες και ελευθερίες από το κορίτσι. Έτσι λοιπόν οι άλλοι θεωρούν το αγόρι προστάτη της αδελφής του αλλά και ολόκληρης της οικογένειάς του. Περιμένουν, για παράδειγμα, να ξέρει το αγόρι κάποια βασικά πράγματα γύρω από τον εξοπλισμό του σπιτιού, για να τους βοηθήσει σε περίπτωση κάποιας βλάβης. Όλες οι βαριές δουλειές έχουν τελικό αποδέκτη το αγόρι και τον πατέρα του. Εκτός όμως από τις εργασίες που αναθέτουν στο

αγόρι, αυτό έχει το δικαίωμα να βγαίνει βόλτα χωρίς ουσιαστικό έλεγχο, να γυρίζει ό,τι ώρα θέλει και φυσικά, να κάνει ελεύθερα παρέα με κορίτσια. Αντίθετα, η αδελφή του αγοριού πρέπει να ελέγχεται για τις παρέες της και ιδιαίτερα όταν περιλαμβάνουν και αγόρια. Σε τελευταία ανάλυση, το αγόρι έχει σίγουρα πολύ περισσότερες ελευθερίες από την αδελφή του και γενικά από το γυναικείο φύλο. Συνήθως στις οικογένειες όταν γεννιέται πρώτα το αγόρι και μετά το κορίτσι, οι γονείς είναι χαρούμενοι. Πιστεύουν ότι ο αδελφός θα προστατεύει και θα προσέχει την αδελφή του απαλλάσσοντας τον πατέρα από τον ρόλο αυτό. Έτσι λοιπόν ο άνδρας έχει την προστασία του ασθενούς φύλου. Όλες αυτές οι αντιλήψεις, όταν τις σκέφτομαι ψύχραιμα, βρίσκω ότι δεν έχουν καμία βάση. Ωστόσο επηρεάζουν την συμπεριφορά του ατόμου. Όταν για παράδειγμα λείπουν οι γονείς μου, εγώ θα είμαι αυτή που θα πρέπει να ετοιμάσω και να ζεστάνω το φαγητό αλλά και να φροντίζω να κρατώ σε τάξη το σπίτι, ενώ ο αδελφός μου ενδιαφέρεται απλά να μου κρατά παρέα, για να μην μένω μόνη μου.

Επίσης, σ' ένα μικρό κορίτσι αγοράζουν οι γονείς συνήθως κούκλες και κουζινικά. Έτσι η γυναίκα μαθαίνει από μικρή ποιος είναι ρόλος της, όταν μεγαλώσει. Από την κούκλα Μπάρμπι αποχτά το πρότυπο για το γυναικείο σώμα και ομορφιά. Από τις κούκλες μωρά μαθαίνει το ρόλο της μητέρας. Από τα κατσαρολικά, το ρόλο της νοικοκυράς. Από τη Σταχτοπούτα και την Ωραία Κοιμωμένη του παραμυθιού μαθαίνει ποια πρέπει να είναι η συμπεριφορά και η αρετή της γυναίκας.

Για παράδειγμα, η Σταχτοπούτα ήταν δυστυχημένη, ωστόσο υπέμενε όλα τα μαρτύρια χωρίς να διαμαρτύρεται και να αντιδρά. Και γι' αυτό ανταμείφθηκε. Το βασιλόπουλο που την αγάπησε για την ομορφιά και τη γλυκύτητά της, την έσωσε από τη μιζέρια κακές αδερφές της. Έτσι και το κοριτσάκι διαβάζει το παραμύθι της Σταχτοπούτας ότι στη ζωή του πρέπει να στηρίζεται ομορφιά και τη γοητεία του και όχι στον στην προσωπικότητα του. Μαθαίνει να άβουλο και να περιμένει την επίλυση των προβλημάτων του από τον άντρα - βασιλόπουλο του παραμυθιού. Ακόμα και αυτόν δεν θα φάξει να τον βρει μόνη της, αλλά θα πρέπει να περιμένει υπομονετικά τη βρει και να τη διαλέξει.

και τις
που
μαθαίνει
στην
εαυτό και
είναι

Ανάλογη είναι και η ανατροφή του άντρα. Το αγοράκι το αποπαίρνουν, όταν πάει να παίξει με κούκλες και του αγοράζουν αυτοκινητάκια και όπλα. Το θέλουν ενεργητικό και μαχητικό. Να παίζει πόλεμο και ξύλο και όχι να μαθαίνει γαλλικά, μπαλέτο και πιάνο. Στα παραμύθια είναι πάντα ο ήρωας και οι αρετές του είναι διαμετρικά αντίθετες από αυτές τις γυναίκας. Μαθαίνει ότι οι άλλοι πρέπει να μπορούν να στηρίζονται επάνω του.

Ότι πρέπει να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες και να παίρνει ρίσκα. Πρέπει να είναι επίμονος, να κυνηγά και να παλεύει γι' αυτό που θέλει να πετύχει ή να αποκτήσει.

Εκτός όμως από τις παραπάνω αντιλήψεις έχουν δημιουργηθεί και διάφορα στερεότυπα μεταξύ του άνδρα και της γυναίκας σχετικά με τον ρόλο τους μέσα στην οικογένεια. Για την γυναίκα υπάρχουν τα εξής στερεότυπα: από τη μια υπάρχει η εικόνα της αμόρφωτης γυναίκας, που κάθεται στο σπίτι και συντηρείται από τον άντρα της. Είναι το στερεότυπο της κυρά Κατίνας της γειτονιάς, που όλη τη μέρα καθαρίζει και κουτσομπολεύει, ενώ τα ενδιαφέροντά και η κατανόησή της περιορίζονται στα όρια του σπιτιού της. Η γυναίκα αυτή υποτιμάται και θεωρείται άνθρωπος δεύτερης κατηγορίας.

Η αλήθεια είναι ότι πολλές γυναίκες ανταποκρίνονται σε αυτό το στερεότυπο. Δεν φταίει όμως γι' αυτό ούτε η μόρφωσή τους, ούτε ο βαθμός της εξυπνάδα τους, αλλά η φύση της δουλειάς τους. Το νοικοκυριό δεν είναι απλά μια ολοήμερη εργασία, αλλά και μια δουλειά με μηδενική δημιουργικότητα. Η ξερή επανάληψη των καθημερινών καθηκόντων κουράζουν και εξουθενώνουν τη γυναίκα ψυχολογικά. Πόσο ζωντανός μπορεί να μένει ένας άνθρωπος όταν κάθε μέρα το μόνο που κάνει είναι να κυνηγά τη σκόνη και να μαγειρεύει; Πόσο κουράγιο έχει να αναπτύξει άλλα ενδιαφέροντα και ασχολίες; Η δημιουργικότητα βέβαια λείπει και από άλλα επαγγέλματα. Η δουλειά του βιομηχανικού εργάτη που συναρμολογεί κάθε μέρα τα ίδια εξαρτήματα στο πάγκο δεν μπορεί να χαρακτηριστεί δημιουργική ή ευχάριστη. Ωστόσο το νοικοκυριό διαφέρει από τα υπόλοιπα επαγγέλματα, γιατί κρατά τη γυναίκα κλεισμένη μέσα στο σπίτι και το μικρόκοσμο της γειτονιάς. Ο εργαζόμενος πηγαίνοντας στη δουλειά, συναντά μια σειρά από ανθρώπους. Μπορεί να συζητήσει μαζί τους, να ακούσει και να δει πέντε πράγματα παραπάνω. Αντιθέτως, η μόνη κοινωνική επαφή της νοικοκυράς είναι οι γειτόνισσές της, που η ζωή τους δεν διαφέρει ουσιαστικά από τη δική της. Έτσι, ενώ ένας εργαζόμενος μπορεί να μιλά για τα μέτρα λιτότητας, που είχαν ως αποτέλεσμα να απολυθούν συνάδελφοί του, όταν μπορεί να μιλά για τη νέα τεχνολογία και τους υπολογιστές που εισήχθησαν στο χώρο εργασίας του, να οργανώνεται σε σωματεία και να κατεβαίνει σε απεργίες, η νοικοκυρά δεν μπορεί παρά να αναλώνεται σε συζητήσεις για μάρκες απορρυπαντικών και νέες συνταγές γλυκών. Τα ταλέντα της, οι κλίσεις της, η προσωπικότητά της καταλήγουν να χάνονται μέσα σε συνταγές μαγειρικής και ξεσκονόπανα.

Το δεύτερο στερεότυπο δεν διαφέρει ουσιαστικά από το πρώτο. Πρόκειται απλά για μια ωραιοποιημένη εικόνα που κάνει τη μειονεκτική θέση της γυναίκας να μοιάζει με προτέρημα, την αγγαρεία του σπιτιού με τέχνη και την ανάλωση της γυναίκας στις καθημερινές οικιακές εργασίες με αρετή. Πρόκειται για το στερεότυπο της "καλής" νοικοκυράς. Ο ρόλος της μέσα στην οικογένεια και το σπίτι εξαιρείται. Από σκλάβο του σπιτιού μετονομάζεται σε "κυρά" του. "Δεν είναι θυσία αυτό που κάνεις" - της λένε. "Ο

ρόλος αυτός μέσα σε μια οικογένεια είναι απαραίτητος. Κάποιος πρέπει να κάθεται στο σπίτι. Κάποιος πρέπει να το φροντίζει. Και η πιο κατάλληλη γι' αυτό είσαι εσύ. Κανείς δεν θα τα κατάφερνε άλλωστε τόσο καλά όσο εσύ. Πρέπει να νιώθεις ευχαριστημένη και ευτυχισμένη με αυτόν σου το ρόλο." Και η νοικοκυρά μαθαίνει έτσι να είναι ευχαριστημένη και υπερήφανη με τη μαγειρική της τέχνη, την καθαριότητα του σπιτιού της, τις σχολικές επιδόσεις των παιδιών της, την επαγγελματική επιτυχία του άντρα της κοκ. Με τον εαυτό της όμως ποτέ. Πάντα παίζει το δεύτερο ρόλο μέσα στην οικογένεια. Πάντα φροντίζει άλλους, πάντα τους στηρίζει στο κυνήγι των ονείρων και των φιλοδοξιών τους. Η ίδια όμως δεν έχει δικά της όνειρα και φιλοδοξίες. Η ίδια δεν γίνεται ευτυχισμένη μέσα από τον εαυτό της αλλά μέσα από την υπηρετήση των δικών της ανθρώπων. Η ευτυχία της είναι με δυο λόγια η ευτυχία ενός πιστού υπηρέτη.

Από την άλλη μεριά, η γυναίκα έχει δημιουργήσει διάφορα στερεότυπα και αντιλήψεις για τον άνδρα. Συγκεκριμένα, όταν ο σύγχρονος άντρας επιστρέφει στο σπίτι του, συνήθως κάθεται στην αγαπημένη του πολυθρόνα και είτε διαβάζει εφημερίδα είτε βλέπει τηλεόραση. Όπως ο αρχαίος κυνηγός που χρειαζόταν ανάπαυση από άγχος της ημέρας, έτσι και ο σημερινός άντρας βρίσκει ενστικτωδώς το «βράχο» του, κάθεται και ατενίζει τον ορίζοντα.

Διαβάζοντας την εφημερίδα του ή παρακολουθώντας τηλεόραση, στην ουσία περιεργάζεται και παρατηρεί τον κόσμο γύρω του. Πατώντας τα πλήκτρα τηλεχειριστηρίου ή ξεφυλλίζοντας την εφημερίδα του, έχει πάλι στα χέρια του τον έλεγχο της κατάστασης: σιωπηλά και αθόρυβα συνεχίζει το κυνήγι του.

Η υποκατάσταση αυτής της αρχέγονης κατάστασης γεμίζει την αντρική ψυχή με καθησυχαστικά συναισθήματα ασφάλειας. Νιώθοντας ότι έχει τον έλεγχο της κατάστασης, ο σύγχρονος άντρας είναι σε θέση να αντιμετωπίσει καλύτερα το γεγονός ότι δεν έχει βρει άμεσες λύσεις στα προβλήματα που τον απασχολούν.

Έτσι η γυναίκα πιστεύει ο σύγχρονος άντρας με αυτή του την στάση ξεχνά παροδικά τα προβλήματα του και νιώθοντας πιο ασφαλής, είναι πλέον σε θέση να ασχοληθεί με τη σύντροφο του.

Η ΟΠΤΙΚΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ ΣΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ ΝΕΚΡΟΥ ΑΔΕΛΦΟΥ

Το δημοτικό τραγούδι «Του Νεκρού Αδελφού» παρουσιάζει με πολύ παραστατικό τρόπο την υποτιμημένη θέση της γυναίκας και τη

χειραγώνησή της από την οικογένειά της.

Η Αρετή - έτσι ονομάζεται η νεαρή κόρη του συγκεκριμένου τραγουδιού - εμφανίζεται να παραμένει διαρκώς κλεισμένη στο σπίτι της και να δέχεται τις περιποιήσεις της μητέρας της. Δεν ασχολείται με τις οικιακές εργασίες και γενικότερα φαίνεται ότι απέχει από ευθύνες και υποχρεώσεις. Επίσης δεν υπάρχει καμιά μέριμνα για την εκπαίδευσή της. Είναι ένα άβουλο και αδύναμο πλάσμα, που δεν έχει λόγο ούτε καν στη σημαντικότερη, ίσως, απόφαση της ζωής της, δηλαδή στο γάμο της. Η μητέρα και τα αδέρφια της αποφασίζουν στο οικογενειακό συμβούλιο να την παντρέψουν με έναν άγνωστο σε μια μακρινή χώρα. Η κοπέλα δέχεται παθητικά την αυτή και δεν κάνει το παραμικρό για να αλλάξει της. Κυριαρχεί, λοιπόν, η τυπική, πατριαρχική οικογένεια που αποφασίζει για την τύχη της αν και στο συγκεκριμένο τραγούδι, λόγω του πατέρα, η μητέρα αναλαμβάνει το ρόλο του σπιτιού.

Ο έντονος συναισθηματισμός, από την άλλη είναι ένα ακόμη στοιχείο που συμπληρώνει τον εύθραυστο και λεπτεπίλεπτο χαρακτήρα των της λογοτεχνίας. Αυτές, ανάμεσά τους και η φυσικά, βιώνουν τον πόνο του αποχωρισμού πατρική οικογένεια, αλλά και την επιθυμία να

στρέψουν εκεί, όταν υπάρχει ανάγκη. Βέβαια μας κάνει εντύπωση το γεγονός ότι δεν γνωρίζει τίποτα για το θανατικό που έπληξε τα αδέρφια της και ότι γενικά ζει αποστασιοποιημένη από τους δικούς της. Όντας αμέτοχη στα γεγονότα και χωρίς να αντιδράσει καθόλου ακολουθεί τον νεκρό αδερφό της, χωρίς δεύτερη σκέψη, στο τραγικό ταξίδι της επιστροφής και πεθαίνει αγκαλιασμένη με τη μάνα της συντετριμμένη από τον πόνο και την οδύνη.

απόφαση
τη μοίρα

κόρης,
έλλειψης
αρχηγού

μεριά,

ηρωίδων
Αρετή
από την
επι-

Εδώ λοιπόν βλέπουμε ότι η ηρωίδα σε όλη της τη ζωή είναι ένα έρμαιο της οικογένειάς της, που δεν έχει λόγο σε αποφάσεις που βαραίνουν τη ζωή και την τύχη της. Οι οικείοι της τη συμπεριφέρονται σαν να μην έχει επιθυμίες, ανάγκες, αλλά και λογική και η νεαρή κοπέλα φαίνεται απόλυτα εξοικειωμένη με αυτήν την πραγματικότητα.

ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

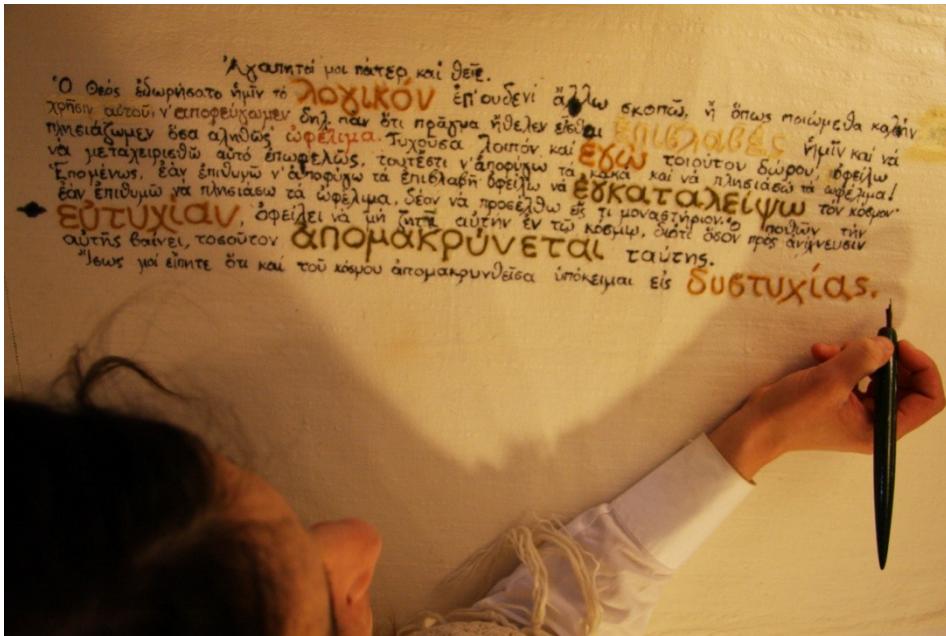
Της Ελισάβετ - Μουτζάν - Μαρτινέγκου

Το συγκεκριμένο αυτοβιογραφικό έργο αποκαλύπτει το τραγικό αδιέξοδο που συνήθως βίωναν οι γυναίκες στις αρχές του 19^{ου} αιώνα και αφορούσε στον αποκλεισμό τους από οποιαδήποτε μορφή κοινωνικής ζωής.

Η ηρωίδα και συγγραφέας. λοιπόν, ζει απόλυτα καταπιεσμένη από το ανδρικό οικογενειακό της περιβάλλον και αισθάνεται να βιώνει το απόλυτο αδιέξοδο. Το πνευματικό της έργο δεν εκτιμάται από τους οικείους της και θεωρεί ως μοναδική λύση τον εγκλεισμό της σε μοναστήρι ή τον θάνατο. Υψώνει φωνή διαμαρτυρίας ενάντια στην υποβιβαστική απομόνωση που υφίσταται. Νιώθει ότι μπορεί να προσφέρει πολλά μέσα από τα έργα της, ότι μπορεί να βοηθήσει τους χειμαζόμενους επαναστάτες Έλληνες που αγωνίζονται για τη θρησκεία, την πατρίδα και κυρίως την «ποθητήν ελευθερίαν», που η ίδια στερήθηκε εξαιτίας του φύλου της. Η εκπαίδευση είναι επίσης ένα σημαντικό κομμάτι της ζωής της που οι δικοί της το αρνήθηκαν, επειδή ήταν γυναίκα. Ακόμη πιστεύει ότι και ο γάμος με κάποιον σύζυγο που θεωρεί τη γυναίκα του σκλάβο είναι το ίδιο ανυπόφορο, όσο και η ζωή στην πατρική οικογένεια. Παιδιά για τη συγγραφέα είναι τα συγγράματά της και νοιάζεται σοβαρά για την τύχη τους.

Η καταπίεση που δέχεται γεννά μέσα της αρνητικά συναισθήματα για τον πατέρα και τους αδερφούς της. Μέσω του έργου της κατακρίνει διακριτικά την πατρική εξουσία και αντιτίθεται στις αντιλήψεις της εποχής της που υποβιβάζουν τα άτομα του γυναικείου φύλου από ανθρώπους σε παθητικά, άβουλα όντα. Αναφέρεται με ειρωνεία στην αγάπη του πατέρα της και γενικότερα της οικογένειάς της προς αυτήν. Δε νιώθει τρυφερότητα απέναντι στο γονιό της. Τον θεωρεί τύραννο και στερητή της ελευθερίας της.

Απ' τη μεριά του εκείνος δείχνει ξεκάθαρα μια σαφή υποτίμηση προς την κόρη του. Δεν αναγνωρίζει το λογοτεχνικό της ταλέντο και αγνοεί τις ικανότητες και τα συναισθήματά της.

Η ΟΠΤΙΚΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ

Ο ΦΙΛΟΣ ΜΟΥ Ο ΛΕΥΤΕΡΑΚΗΣ

Ο Ντίνος Ηλιόπουλος στην ταινία υποδύεται τον άπιστο σύντροφο Θοδωράκη που προσπαθεί να κρύψει στη γυναίκα του την ερωμένη του λέγοντας ότι τα ταξίδια και οι ώρες που λείπει από το σπίτι του είναι με ένα φίλο του που γνωρίζονται από καιρό, τον Λευτεράκη. Η γυναίκα του βέβαια έμαθε ότι δεν υπάρχει Λευτεράκης και

έβαλε σκοπό να τρελάνει τον άντρα της. Ο τρόπος που το έκανε αυτό ήταν να κάνει μια επίσκεψη στο σπίτι του Θοδωράκη ο Λευτεράκης (Κώστας Βουτσάς). Αφού έφεραν τον Θοδωράκη ένα βήμα πριν την τρέλα του λένε τι είχαν στήσει. Η γυναίκα του Θοδωράκη, η Φωφώ (Μάρω Κοντού), είχε αποφασίσει να φύγει ενώ ήξερε ότι είναι τριών μηνών έγκυος και δεν το έλεγε στον Θοδωράκη για να μη τον κρατήσει κοντά της από μόνο

υποχρέωση, αλλά το είπε στον Θοδωράκη μια φίλη της Φωφώς. Ο Θοδωράκης προσπαθεί να τη σταματήσει και τα καταφέρνει αφού αποφασίζει να μην ξαναποκτήσει ερωμένη.

ΜΙΑΣ ΠΕΝΤΑΡΑΣ ΝΙΑΤΑ

Η Ειρήνη και ο Γιώργος Στρα-
ένα φτωχό νιόπαντρο ζευγάρι,
στο σπίτι της Μαρίκας, μητέρας
νύφης. Ο Γιώργος δε δέχεται να
δουλέψει η γυναίκα του, αλλά
εκείνη- εν αγνοία του-καταφέρνει
προσληφθεί ως γραμματέας του
προϊσταμένου του Δημήτρη. Από
Δημήτρη αποκρύπτει την αληθινή
ταυτότητα, λέγοντας ότι είναι
αδελφή του άντρα της. Ο Γιώργος προσπαθεί να περιφρουρήσει την τιμή της γυναίκας
του από τον μουρντάρη Δημήτρη

τάκης,
ζουν
της

να

τον
της

ΛΑΤΕΡΝΑ, ΦΤΩΧΕΙΑ ΚΑΙ ΦΙΛΟΤΙΜΟ

Δύο φίλοι, ο Πετράκης και ο **Παυλάρας**,
πλανόδιοι λατερντζήδες, βλέπουν τη
δουλειά τους να χάνεται εξαιτίας της
αλλαγής της εποχής και της ραγδαίας
εξέλιξης του γραμμοφώνου. Ένας φίλος
τους προτρέπει να πάνε σε ένα πα-
νηγύρι κάποιου χωριού για να κερδίσουν
χρήματα. Στο δρόμο συναντούν μια
κοπέλα που το έχει σκάσει από το σπίτι

της για να μην παντρευτεί αυτόν που της επιβάλλει ο πλούσιος πατέρας της. Αντί λοιπόν να την παραδώσουν στην αστυνομία και να εισπράξουν την αμοιβή, την παίρνουν υπό την προστασία τους και ψάχνουν να βρουν τον αγαπημένο της. Τελικά τους σμίγουν ξανά και συμφιλιώνουν με τον πατέρα της, παίρνοντας και αμοιβή.

Η ΘΕΪΑ ΑΠ' ΤΟ ΣΙΚΑΓΟ

τους
την

Ο Χαρίλαος (Ορέστης Μακρής), απόστρατος αξιωματικός με πολύ αυστηρές και συντηρητικές αρχές, μεγαλώνει τις κόρες του με... στρατιωτική πειθαρχία. Παρ' όλη την επιθυμία του να τις παντρέψει δεν τις αφήνει πουθενά μόνες, με αποτέλεσμα να μην πλησιάζει άνδρας. Τα πάντα όμως ανατρέπονται, όταν φθάνει στην Αθήνα η χήρα αδελφή του Χαρίλαου, Καλλιόπη (Γεωργία Βασιλειάδου), από το Σικάγο όπου είχε ξενιτευτεί.

Μετά από μια σειρά αλλαγών στο σπίτι, η θεία αναλαμβάνει να αποκαταστήσει τις ανιψιές της, κάνοντας την αρχή με μια στάμνα που βρίσκει στο μπαλκόνι. Και τελικά πετυχαίνει το σκοπό της, εκτός της τελευταίας ανιψιάς, που είναι ακόμα πολύ μικρή.

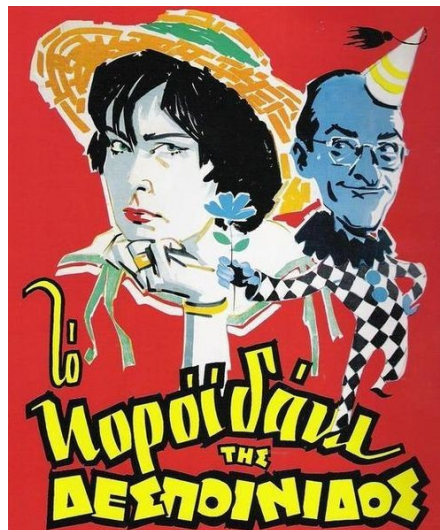
Η ΔΕ ΓΥΝΗ ΝΑ ΦΟΒΉΤΑΙ ΤΟΝ ΆΝΔΡΑ

Η ιστορία κινείται γύρω από ένα ζευγάρι που συζεί χωρίς γάμο για πολλά χρόνια και ο άνδρας παίζει τον κυρίαρχο ρόλο στη σχέση. Μόλις όμως παντρεύονται, οι σχέσεις εξουσίας ανατρέπονται και η γυναίκα διεκδικεί ισότιμο ή μάλλον κυρίαρχο ρόλο, ανταποκρινόμενη στο πρότυπο

της παντρεμένης γυναίκας που διαχειρίζεται το "νοικοκυριό" και τις κοινωνικές του σχέσεις. Η ανατροπή αυτή όμως πολύ απότομη, για να γίνει εύκολα από το σύζυγό της, και μέσα σε λίγες ώρες γάμο καταλήγουν στο διαζύγιο.

ΤΟ ΚΟΡΟΪΔΑΚΙ ΤΗΣ ΔΕΣΠΟΙΝΊΔΑΣ

Ένας φτωχός και έντιμος υπάλληλος, ο έχει σαγηνευτεί από την τσαχπίνα αλλά κακομαθημένη κόρη του αφεντικού του, την Κάποια στιγμή του κάνει κι εκείνη τα γλυκά περισσότερο για να τον περιπαίξει και να διασκεδάσει μαζί του. Ο Γρηγόρης όμως πέφτει στην παγίδα. Απ? την άλλη, ο πατέρας της Τζούλιας γίνεται έξω φρενών όταν μαθαίνει τα καμώματά του και τον απολύει, φοβούμενος όμως μήπως ο απολυθείς υπάλληλος αποκαλύψει τις ρεμούλες του, τον προσλαμβάνει εκ νέου. Η Τζούλια συνεχίζει να βγαίνει μαζί με τον Γρηγόρη και να διασκεδάζει με το «κοροϊδάκι» της, μέχρι που τον ερωτεύεται για τα καλά και τον επιλέγει για σύζυγό της.

είναι αποδεκτή μετά το

Γρηγόρης

Τζούλια .
μάτια,

PANTEBOÚ ΣΤΗΝ Κ'ΕΡΚΥΡΑ

Ένας νεαρός δικηγόρος (Αλέκος Αλεξανδράκης) που μεταχειρίζεται τις γυναίκες σαν "ένα βιβλίο που το διαβάζεις και μετά το πετάς" βρίσκει το μάστορά του στο πρόσωπο μιας δυναμικής διευθύντριας (Τζένη Καρέζη) η οποία εργάζεται στο ξενοδοχείο της μητέρας του

ΤΑ Κ'ΙΤΡΙΝΑ ΓΑΝΤΙΑ

Ο Ορέστης (Νίκος Σταυρίδης) ένας παθολογικά ζηλιάρης σύζυγος και τα πάντα του φαίνονται ύποπτα. Μία στάση σ' ένα εξοχικό καφενείο και η ανεύρεση κίτρινων γαντιών τον κάνουν να υποψιάζεται ότι η γυναίκα του, (Μάρω Κοντού), τον απατά. Επιστρέφοντας στο σπίτι προσπαθεί να αντιστρέψει όλα τα άλλοθι της Ρένας. Τελικά

είναι
νται
Ρένα

διαπιστώνει ότι τίποτα δεν συμβαίνει και όλα ήταν συμπτωματικές παρεξηγήσεις. Πριν προλάβει όμως να ηρεμήσει, νέο πονοκέφαλο θα του δημιουργήσει ο Μουστάκιος (Μίμης Φωτόπουλος) μέχρι να αντιληφθεί ότι πρόκειται τελικά για τον φίλο της υπηρέτριάς τους Τούλας (Μάρθα Βούρτση). Μια κλασική ταινία παθολογικής ζήλιας.

Η Κ'ΟΡΗ ΜΟΥ Η ΣΟ- ΣΙΑΛ'ΙΣΤΡΙΑ

Η Λίζα, μοναχοκόρη του εργοστασιάρχη Αντώνη Δέλβη, που χήρεψε πολύ νέος, επιστρέφει στην

Αθήνα από το Λονδίνο, όπου σπούδασε. Η Λίζα, που ο πατέρας της θα προτιμούσε να ήταν αγόρι, προορίζεται να τον διαδεχτεί στη διαχείριση του εργοστασίου του, αλλά αυτή έχει νέες ιδέες, προοδευτικές, που συγκρούονται με τις ιδέες του συντηρητικού πατέρα της. Σε μια "πορεία ειρήνης", που πήρε μέρος παρά τη ρητή απαγόρευσή του, τσακώνεται μ' έναν ειρηνιστή, που δουλεύει στο εργοστάσιο του πατέρα της. Η Λίζα, όμως, δεν το ξέρει, όπως κι αυτός δεν ξέρει ότι το "τρελοκόριτσο" με το οποίο τσακώθηκε είναι η κόρη του αφεντικού του. Αλλά, όταν ο Δέλβης αποφασίζει να απολύσει όσους από τους εργάτες του πήραν μέρος στην πορεία, και οι υπόλοιποι εργάτες κατεβαίνουν σε απεργία, η Λίζα μέρος των εργατών. Ξανασυναντάει το ειρηνιστή και δεν αργεί να τον ερωτευτεί.

ΑΧ! ΚΑΙ ΝΑ 'ΜΟΥΝ ΆΝΤΡΑΣ

Η Μάρω Κοντού, άνεργη γιατί οι προϊστάμενοί της την παρενοχλούν σεξουαβρίσκει δουλειά σε μια εταιρία παίρνοντας ταυτότητα του δίδυμου αδελφού της που είναι μετανάστης στην Αυστραλία. κερδίζει την εμπιστοσύνη των προϊσταμένων της, παίρνοντας τη θέση του διευθυντή. Τα προβλήματα ξεκινούν όταν ερωτεύεται το γιο ενός από τα αφεντικά της, τη στιγμή που αυτοί της προξενεύουν ο καθένας την κόρη του.

παίρνει το νεαρό

λικά,
την
Αλέκου,
Γρήγορα

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕΣΑ ΣΤΙΣ «ΧΡΥΣΕΣ» ΚΩΜΩΔΙΕΣ

Τα χαρακτηριστικά που διακρίνονται στους γυναικείους χαρακτήρες είναι η διεκδικητικότητα, η μαχητικότητα, η εξυπνάδα και η ευελιξία τους. Θα λέγαμε ότι συναντάμε τον άνδρα ανώτερο κι ενεργητικό και τη γυναίκα κατώτερη και παθητική. Συνήθως ο άνδρας διεκδικείται κι από δεύτερη γυναίκα. Σ' αυτό το σημείο ο σκηνοθέτης παίζει με την αντίθεση που φέρνει μία «σωστή» και μία «ανήθικη» γυναίκα αντιμέτωπες για τον έρωτα του ίδιου άνδρα. Η «σωστή» γυναίκα προτάσσει την αγνότητα, την προθυμία,

την καλοσύνη, τους καλούς τρόπους, τη σεμνότητα, την αγνότητα και τη μονογαμία. Η άλλη πλευρά αντιτάσσει την πονηρία, τη σεξουαλική ομορφιά, την πρόκληση, το θράσος, την καπατσούνη. Σχετικά με την καριέρα, υπάρχουν γυναίκες που εργάζονται ή σπουδάζουν, αλλά οι σκηνοθέτες της εποχής φροντίζουν να το αιτιολογούν με την έλλειψη του πρίγκιπα. Όταν ο έρωτας τις χτυπά, αυτές τα αφήνουν όλα για χάρη του πρίγκιπα. Σχετικά με τη σεξουαλικότητα, το θετικό πρότυπο είναι το κορίτσι παρθένα, ενώ το αρνητικό η γυναίκα πόρνη. Επομένως, βλέπουμε πως το καλό κορίτσι συνεπάγεται ως αποτέλεσμα της παρθενίας, της σεξουαλικής αγνότητας. Ένα, ακόμη, στοιχείο που κάνει εντύπωση είναι που το κορίτσι το «καλό» προέρχεται κατά κανόνα από φτωχές οικογένειες, έχει χάσει συγγενικά του πρόσωπα κτλ. Έτσι, διαμορφώνεται πιστεύω, ακόμα και με τυχαία δειγματοληψία κωμωδιών της δεκαετίας του '60, η εικόνα του «καλού» κοριτσιού ως κάτι συγκεκριμένο. Μονογαμία, αθωότητα, φτώχεια, εργατικότητα, παθητικότητα είναι, θα λέγαμε, οι πέντε πυλώνες που στηρίζουν τον ενάρετο χαρακτήρα μίας γυναίκας. Είναι οι εκ των ων ουκ άνευ εντολές που η παράβασή τους είναι κατακριτέα από την κοινωνία της εποχής.